Արցախանգ

ARTZAKANK - ECHO

Bimestriel bilingue publié à Genève

JANVIER-FEVRIER 2016
N° 202

Բովանդակութիւն

Էջ 3 - Խղճի խայթ
Էջ 7 - Ուրկէ՞ ստացան իրենց ուժը
Էջ 8 - Ոչ եւս է Չարեհ Խրախունին
Էջ 9 Ժընեւեան հայաբոյր երկոյ մը՝ Սուրիահայ աշխարահռչակ երգչուհի Լենա Շամամեան խրոխտ կանգնեցաւ «Վիքթորիա Հոլ»-ի բեմին վրայ
Էջ 12 - Արցախում պատրաստւում են վերաբնակեցնել գիւղը՝ վիճակախաղի միջոցով
Էջ 14 - Հայոց հին կրօնները՝ արեւապաշտութիւն
Էջ 18 - Ժընեւ և Լեման շրջանի Սուրբ Յակոբ Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ լուրեր

Sommaire

P.2 - Le sens du devoir
P.4 - Interview exclusive avec Pakrat Estukyan
P.5 - Phonéton 2015 à Paris - www.e-ptit.com, nouveau site pour enfants et adolescents arméniens
P.6 - Disparition de Jean Ter-Merguerian, l'empereur arménien du violon - Rencontre avec trois femmes remarquables
P.7 - KASA vous invite à découvrir l'Arménie en 2016
P.8 - Le Requiem de Verdi: Une nouvelle vision
P.10 - In Memoriam - L'ICANN accorde à l'Arménie l'extension IDN ".հայ"
P.11 - Edition spéciale 2015: un bilan très positif - "La Traînée de Zavèn Bibérian
P.12 - "La bombe" de José A. Gurriarán
P.13 - Dilijan, un futur pôle d'excellence en Arménie
P.16 - Arménie: un record du monde fait revivre toute une région
P. 19- Nouvelles de l'Ecole Topalian
P. 20 - Nouvelles de l'UAS

Nous venons de tourner la page d'une année surchargée d'événements majeurs et de manifestations de grande envergure dédiés au centième anniversaire du génocide. Cette année historique, qui restera longtemps dans nos esprits, fut marquée par des moments d'exaltation mais aussi par des épisodes de grande déception.

Après la commémoration dans la dignité de ce centenaire à travers le monde, une nouvelle page s'ouvre pour nous et il est temps de tirer un bilan objectif des manifestations qui ont été organisées au nom de notre communauté. A ce stade, il est important de nous poser les questions suivantes: "Quels sont les messages que les organisateurs de chaque événement ont voulu transmettre?"; "Quels sont les objectifs qu'ils s'étaient fixés?"; "Quelle a été la portée de ces messages et dans quelle mesure les objectifs ont été atteints?"; "Le résultat a-t-il justifié les moyens investis?"; "Pourquoi certaines manifestations n'ont pas eu l'impact désiré alors que d'autres ont eu beaucoup de succès?"; "Quels ont été nos points forts et faibles?"; "Quelles sont les leçons à tirer de nos réussites et échecs?".

Par ailleurs, il est également important d'analyser ce que nous avons accompli durant les décennies passées en faisant preuve d'esprit critique, pour redéfinir en conséquence nos objectifs et priorités dans la diaspora et revoir notre rapport à l'Arménie. En effet, dans un monde qui change de plus en plus vite, les besoins d'ajustement et de renouveau se font sentir dans toutes nos communautés. D'autre part, la situation intérieure préoccupante de l'Arménie et la guerre d'usure qui lui impose l'Azerbaïdjan, sans parler des développements géopolitiques troublants au Moyen-Orient, nous interpellent sur la nécessité de nous investir davantage et plus efficacement dans la Mère Patrie. Tant de sujets de réflexion qui demandent la tenue d'un débat public sain et ouvert avec la participation du plus grand nombre de jeunes de la communauté. Il appartient aux organisations et membres actifs de cette dernière de relever ce défi avec tact et perspicacité en profitant de l'enthousiasme suscité par les manifestations organisées l'année passée autour du centenaire du génocide parmi nos jeunes.

L'équipe d'*Artzakank-Echo* vous souhaite une excellente année 2016! ■

Maral Simsar

Avec les compliments de
TAVITIAN
Atelier de sertissage
TAVITIAN S.A. - 18, ch. des Aulx - 1228 Plan-Les-Ouates - Téléphone 022 346 93 02 - Fax 022 346 93 04
tavitian@bluewin.ch

Le sens du devoir

(Photo www.hayzinvor.am)

"Nous n'avons plus de paix, [...] ce n'est plus un secret, et aucun expert ne le met en doute, que cette situation n'est rien d'autre qu'une guerre. [...] Nous sommes en guerre et je voudrais vous demander d'utiliser le terme de "guerre" et non plus l'expression "violation du cessez-le-feu" parce que, en effet, nous ne disposons plus d'un régime de cessez-le-feu. [...] L'Azerbaïdjan utilise tout l'armement existant qu'on puisse utiliser sur la ligne de front, à savoir des mortiers, des lance-grenades, et récemment des chars et des canons D-30 de 122 mm. [...]"

Ce sont les propos d'Artsrun Hovhannissyan, porte-parole du ministère de la Défense d'Arménie, adressés aux journalistes le 22 décembre 2015, moins d'une semaine après une réunion à Berne entre les présidents arménien et azerbaïdjanais qui s'est terminée sans avancée concrète.

Depuis deux ans, nous assistons à un regain de tension aux frontières de l'Arménie et de l'Artsakh où les forces azéries intensifient les tirs et les tentatives d'incursion en utilisant des armes de plus en plus lourdes. En 2015, cette escalade militaire a coûté la vie à un nombre de civils arméniens et à plus de 40 soldats des forces armées d'Arménie et d'Artsakh. Au cours des derniers jours de l'année, le Premier ministre Hovik Abrahamyan, le ministre des Affaires étrangères Edouard Nalbandyan, ainsi que d'autres ministres et plusieurs parlementaires se sont rendus sur la ligne de contact pour rendre visite aux unités frontalières avancées des forces armées. Le soir du Nouvel An, le président Serge Sargsyan, accompagné du ministre de la Défense Seyran Ohanyan, s'est rendu sur une position de défense à la frontière nord-est de l'Arménie et a partagé un repas avec les soldats.

La déclaration du porte-parole du ministère de la Défense met en évidence la gravité de la situation à nos frontières et nous sensibilise au sort des soldats chargés d'assurer la sécurité du pays. La sécurité de l'Arménie et de l'Artsakh concerne tous les Arméniens et nous nous devons de soutenir les habitants des villages visés par les tirs azéris et les militaires qui défendent les terres arméniennes au prix de leur vie. N'oublions pas que les républiques d'Arménie et d'Artsakh sont les seules terres qui nous restent après le génocide.

Aujourd'hui, des milliers de familles attendent avec anxiété des nouvelles de leur fils ou père servant sur les fronts et des milliers d'autres guettent avec appréhension le jour où leurs fils seront appelés sous les drapeaux. Quant aux familles endeuillées, elles méritent une attention toute particulière. Certes, rien ne peut remplacer la perte d'un fils, d'un frère ou d'un père mais il est très important de nous montrer solidaires avec ces familles et de leur offrir tout le soutien dont elles ont besoin. Il ne s'agit pas ici de charité mais d'un devoir qui incombe à chaque Arménien(ne), indépendamment de son lieu de résidence.

En guise de solidarité avec les familles de soldats morts pour la défense de la patrie ces dernières années, l'Union Arménienne de Suisse a organisé une loterie lors de sa soirée du Nouvel An tenue au Centre arménien de Troinex. Les recettes seront versées directement à un nombre de familles dont elle dispose les coordonnées. Une très belle initiative en vue d'atténuer les difficultés du quotidien de ces familles, qui ne devraient pas être oubliées, abandonnées à leur sort!

Les dons peuvent encore être versés avec mention "Don familles de soldats" jusqu'au 15 février 2016 sur le compte de l'UAS « CH11 0024 0240 9030 22JY D »■

M. S.

Vous êtes cordialement invités
au vernissage du roman
UN SI DANGEREUX SILENCE
par Harry Koumrouyan

La présentation, suivie d'un apéritif, aura lieu au
Centre arménien (64 route de Troinex)
dimanche 7 février 2016, à 17h.

UN SI DANGEREUX SILENCE,
publié par les éditions de l'Aire,
raconte sur trois générations l'histoire d'une famille arménienne qui fuit le génocide et s'installe à Genève et à New York.

ԱՐՑԱԿԱՆԳ **ARTZAKANK - ECHO**
Case postale 153 - 1211 Petit-Saconnex 19
Tél. 022 700 36 85 - artzakank@worldcom.ch
Responsable de publication: Maral Simsar
Prix d'abonnement annuel: CHF 30.- (6 numéros)
CCP 12-17302-9 - IBAN CH07 0900 0000 1201 7302 9

ZIRAN
ծիրան = abricot = prunus armeniaca
ZIRAN pierrot hans Schaffhauserstrasse 30 CH-8006 **Zürich**
+ 41 44 241 41 31 + 41 79 666 01 26 - Notre Magasin Arménien
Voyages en Arménie - Vente de produits d'Arménie
Promotion de travaux payés - Entraide sociale ...
Rencontres culturelles **info@ziran.ch - www.ziran.ch**

Պտոյտ մը լեզուի բառարանին մէջ

Խղճի խայթ

Ռոպէր Հատտէճեան

«Խղճի խայթ»ը մէկն է այն հրաշալի զգացումներէն, որոնք Մայր Բնութեան կողմէ տրուած են մարդ արարածին: Խղճի խայթ: Խղճին պատճառած անհանգստութիւնը՝ նախապէս կատարուած չար կամ անիրաւ գործի մը հետեւանքով:

Աշխարհի վրայ չարիքը չափ ու սահման չունի, մարդիկ երբեք չեն դադրած ու պիտի չդադրին իրարու նկատմամբ անիրաւութիւն կամ չարիք գործելէ, զիրար հարուածելէ, իրարու վնաս պատճառելէ: Չարիքը կայ, այո՛: Բայց բարեբախտաբար կայ նաեւ «խղճի խայթ»ը, շինիչ զգացումը, որ թէեւ չի կրնար դարմանել նախապէս գործուած չարիքը, բայց գոնէ կը բերէ այդ չարիքին զղջումը, անոր անհանգստութիւնը, երբեմն ալ նոր բարի գործով մը հին չար գործը մոռցնել տալու բարի տրամադրութիւն մը: «Խղճի խայթ» կոչուածը իրաւ ալ պարգեւ մըն է մարդուն համար:

Չենք կրնար անշուշտ ըսել որ ամէն չարագործ անպայման կը զղջայ ու խղճի խայթէ կը տառապի: Ո՛չ: Այդպիսի բան մը չկայ: Զղջումը, ապա խղճի խայթէ տարուիլը, մանաւանդ այդ խղճի խայթի ազդեցութեան տակ իր չար ապրելակերպը փոխելը, բարի մարդ դառնալը ամէնուն տրուած չէ: Ինչ չարագործներ կան, որոնք այդպէս եկած են ու այդպէս ալ կը բաժնուին այս աշխարհէն, երբեք ցաւ չզգալով իրենց գործած չարիքներուն ու անիրաւութիւններուն համար: «Խղճի խայթ»ի ազնիւ զգացումը յարաբերաբար քիչերու տրուած է: Արդէն ատոր համար է որ յարգի զգացում է:

Ամէն անգամ որ կը խօսուի «խղճի խայթ»ի մասին, ես անպայման կը յիշեմ Վիկտոր Հիւկոյի նշանաւոր «թշուառները» վէպը: Համաշխարհային ճանաչում վայելող այս վէպը մեր հին երանելի ժամանակներուն հայերէնի ալ թարգմանուած, մեր թերթերուն մէջ թերթօնի ձեւով տպուած է: Ժան Վալժանի պատմութիւնն է այդ, մէկը որ պատառ մը հաց գողցած ըլլալուն համար 19 տարի կը բանտարկուի ու բանտէն դուրս կու գայ մարդկութեան դէմ ատելութեամբ լեցուած: Բարի եպիսկոպոս մը զինքը իր տունը կը հիւրընկալէ, ճաշ կը կերցնէ, կը մխիթարէ, իսկ Ժան Վալժան Եպիսկոպոսին տունէն երկու արծաթեայ մոմակալ գողնալով խոյս կու տայ: Այս գողութեան խղճի խայթն է որ գող Ժան Վալժանէն պիտի ստեղծէ բարերար Մատլէն անուն մեծահարուստ մարդը, որ օր մը նշանաւոր պիտի դառնայ իր շուրջիններուն օգնելով ու բարիք գործելով:

Չարիք մը կը գործես, յետոյ խղճի խայթ կ'ունենաս ու կը տանջուիս: Ասիկա թանկագին զգայնութիւն մըն է: Բայց եթէ ըսինք որ «խղճի խայթ»ը մայր Բնութեան կողմէ մարդուս ներաշխարհին մէջ դրուած թանկագին զգայնութիւն է, պէտք է անդրադառնանք որ հոս «խայթ»ը չէ որ թանկագին է, այլ՝ «խիղճ»ը: Խիղճ, կամ խղճմտանք: Մարդուն մարմնի ո՞ր մասին մէջ բոյն դրած է այս «խիղճ» կոչուած անտեսանելի «գործարան»ը, բայց գիտենք որ այդ խիղճը բոլոր մարդոց բաժնուած չէ հաւասար կերպով: Ոմանց խղճմտանքը շատ հարուստ է ու գործօն: Ոմանք ալ նոյնիսկ բնաւ խիղճ չունին: Եթէ ունինք զօրաւոր խղճմտանք, հեռու կը մնանք չար արարքներէ, կամ նոյնիսկ եթէ ակամայ կամ կամաւոր կերպով չարիք գործենք, գոնէ խղճի խայթ կրնանք ունենալ: Բոլորին հեղինակը «խիղճ» կոչուածն է: Չարագործութեան ու անիրաւութեան դիմաց մենք յաճախ ընդվզումով կը պոռանք չարագործին երեսին. - Դուն բնաւ խիղճ չունի՞ս:

Բայց մենք, որ այժմ կը պտըտինք մեր լեզուի բառարանին մէջ, այլ ո՛չ թէ մարդուս ներաշխարհին մէջ, այս անգամ պահ մը կանգ պիտի առնենք ո՛չ թէ «խիղճ»ին վրայ, այլ «խայթ» բառին վրայ:

Հարկաւ գիտենք որ «խայթ»ը խայթելու գործողութիւնն է: Ասիկա իրականութեան մէջ միայն անասուններուն տրուած կարողութիւն մըն է: Օձը կը խայթէ, մեղուն կը խայթէ, միջատը, ճանճը, մժեղը կը խայթեն, կարիճը կը խայթէ: Խայթել կը նշանակէ խայթոց կոչուած գործիքով մը մորթին վրայ ծակ բանալ ու վիրաւորել: Խայթոցը անասուններուն տրուած է որպէսզի անոնք ասով պաշտպանեն իրենք զիրենք: Բայց կարգ մը պարագաներու, այս պաշտպանութիւնն ալ անօգուտ է: Օրինակ մըն է մեղուին պարագան: Մեղուն կը խայթէ, բայց իր խայթոցը ետ չի կրնար առնել ու կը սատկի: Բայց ուրիշ անասուններու պարագային խայթը վնասակար, նոյնիսկ մահացու կրնայ ըլլալ մարդուն համար: Թունաւոր օձի խայթոցը այս վտանգներէն մէկն է: Բարեբախտաբար մեր ապրած քաղաքներուն մէջ օձ չկայ:

Խայթելը անասուններուն տրուած է: Մեր հրաշալի լեզուն խայթող անասունին համար ստեղծեր է «խայթահար» բառը: Հաւանաբար բնաւ չենք լսած այս բառը որ կը նշանակէ խայթող, ծակող: Ուրեմն կրնանք ըսել՝ «խայթահար օձ», «խայթահար մեղու»: Այս իմաստով կրնանք նաեւ ըսել «խայթահար լեզու»: Մարդուս լեզուն շատ անգամ աւելի խայթահար է քան թէ օձը կամ մեղուն:

Ունինք նաեւ «խայթուկ» բառը: Անշուշտ այս բառն ալ ո՛չ լսած էինք, ո՛չ ալ գործածած: Կը նշանակէ «խայթուած»: Ուրեմն, եթէ ասկէ վերջ մեղու մը մեր ձեռքը խայթէ, կրնանք ըսել. «ձեռքս խայթուկ է»: Բառարանը այսպէս պիտի ըսէ մեզի:

Խայթ: Կը խնդրուի չշփոթել «խայտ» բառին հետ որ ուրախութիւն կը նշանակէ: Կամ չշփոթել «խայծ» բառին հետ որ մարդ կամ անասուն որսալու կեր կը նշանակէ: Կամ չշփոթել «խայրի» բառին հետ որ պտուղ կը նշանակէ:

Կը սիրենք « խղճի խայթ» ասութիւնը, բայց անշուշտ կ'ուզենք ապրիլ առանց որեւէ խղճի խայթէ տանջուելու: ■

«Մարմարա»

Interview exclusive avec Pakrat Estukyan

Le 27 octobre 2015, après 175 jours d'occupation et de mobilisation, Camp Armen, un des lieux de mémoire arménienne, a été rendu à la Fondation de l'Eglise protestante de Gedikpaşa à Istanbul. Le responsable de la fondation, Sebu Aslangil, a confirmé que les formalités étaient complétées et que la restitution des lieux était désormais officielle.

Dans notre édition précédente nous avions présenté la première partie d'une interview réalisée avec Pakrat Estukyan, le rédacteur de la section arménienne du journal *Agos*. Nous publions ci-après la deuxième partie de cette interview (réalisée le 15 octobre 2015) consacrée au dossier de Camp Armen et au mouvement *Nor Zartonk* à qui nous devons cette première victoire, le couronnement d'un combat acharné contre une injustice de plus de 30 ans.

***

Artzakank: Pourriez-vous nous parler des circonstances dans lesquelles *Nor Zartonk* a été créé et des objectifs qu'il s'est fixé?

Pakrat Estukyan: *Nor Zartonk* a été créé par une poignée de jeunes qui avaient quelques activités dont une troupe théâtrale et étaient proches de Hrant Dink. Suite à l'assassinat de ce dernier en 2007 ils se sont rassemblés dans un mouvement politique. C'était une sorte d'engagement de poursuivre dans la voie ouverte par Hrant Dink. Ils ont aussi mis en place une structure culturelle - *Ermeni Kültür Derneği* - qui organise des cours d'arménien dans un local à Beyoğlu, financé par les cotisations de ses membres.

Actuellement, *Nor Zartonk* est le seul groupement en Turquie qui se présente au nom de la jeunesse arménienne sur le plan politique. Il n'existe aucun autre mouvement de jeunes arméniens, les associations de la communauté ayant perdu leur sens par manque de membres. *Nor Zartonk* est ainsi devenu automatiquement le représentant de la jeunesse arménienne. Il est également le seul groupe arménien de vocation politique. Traditionnellement, notre communauté n'aime pas se mêler à la politique et ces jeunes sont les seuls qui se sont manifestés avec un agenda clairement politique en affichant leur identité arménienne. Cela suscite des soucis chez certains Arméniens et de la fierté chez d'autres.

A. Comment les jeunes de *Nor Zartonk* se sont-ils mobilisés pour le retour du camp Armen à l'Eglise protestante arménienne de Gedikpaşa?

P.E. Camp Armen est un orphelinat arménien situé à Tuzla. Comme de nombreuses autres propriétés appartenant à la communauté arménienne, il a été injustement confisqué par l'Etat turc malgré le fait que l'Eglise protestante l'avait acheté légalement. Toutes les procédures juridiques se sont soldées par un échec pour la partie arménienne. Le terrain a été offert à son ancien propriétaire mais le prix d'achat n'a pas été restitué à l'Eglise protestante.

Cependant, il y avait encore la mémoire des personnes ayant séjourné dans ce camp dont celle

(Photo www.norzartonk.org)

de Hrant Dink. Ce dernier avait signé des articles poignants sur le quotidien des enfants qui avaient construit le camp de leurs propres mains. Sur la base d'anciennes photos, des films documentaires ont été tournés et les anciens pensionnaires ont tout fait pour garder cette mémoire vivante. La nouvelle de la destruction programmée du camp a été la goutte d'eau qui a fait déborder le vase. Alertés par des membres de HDP et de CHP, branche de Tuzla, les jeunes de *Nor Zartonk*, sont arrivés sur place, ont empêché la démolition et ont occupé les lieux.

A. De quel type de soutien a bénéficié *Nor Zartonk* durant les 175 jours d'occupation de camp Armen? Quelle a été la réaction de la communauté arménienne?

P.E. Malgré le scepticisme de beaucoup d'Arméniens à l'égard de cette action, les jeunes de *Nor Zartonk* ont continué la lutte en assurant une présence permanente sur le site. Tous les soirs, entre 15 et 20 personnes dormaient sur place. Des membres de la communauté arménienne ont soutenu ce mouvement à titre individuel. Par ailleurs, beaucoup d'Arméniens islamisés, turquifiés ou kurdifiés, s'y rendaient régulièrement pendant les week-ends. Il y avait également beaucoup de Turcs et de Kurdes. Les ouvriers des chantiers navals de Tuzla, qui sont venus en souvenir de Hrant Dink, étaient parmi les premiers à prêter main forte. Malheureusement, le Patriarcat arménien et l'hôpital *Surp Prgitch* ont été les grands absents de cette mobilisation et n'ont même pas proposé d'acheminer de la nourriture aux jeunes militants.

A. Quelles sont les autres dossiers arméniens suivis par *Nor Zartonk*?

P.E. Les jeunes de *Nor Zartonk* participent aux procès des crimes commis contre des Arméniens (Maritsa Küçük tuée, Turfanda Acik et Sultan Aykar agressées chez elles en 2013; Sevag Balıkçı tué le 24 avril 2011 durant son service militaire). Ils sont les seuls représentants arméniens présents et c'est vraiment malheureux! Suite à l'appel lancé par *Nor Zartonk*, des Turcs sont venus soutenir la famille ➤➤➤

Phonéton 2015 à Paris

Le Comité suisse du Fonds Arménie a le plaisir de vous informer du succès du Phonéton 2015, les jeunes bénévoles ayant cette année récolté 25'000 CHF de promesses de dons.

Cette année le projet se concentre sur la réalisation d'un laboratoire d'analyses médicales, afin d'adoucir autant que faire se peut la vie des jeunes orphelins et enfants handicapés du *Children's Home* de Gyumri.

Nos remerciements vont naturellement d'abord aux donateurs, qui chaque année contribuent par leurs dons à donner espoir à tout un peuple, mais également à toute l'équipe bénévole du Phonéthon. Doit également être remercié le président du Comité suisse Avedis Kizirian, dont l'énergie et la bonne humeur permettent chaque année à chaque participant de se surpasser. «*Je voudrais tout particulièrement remercier les bénévoles qui se sont engagés à venir au Phonéthon malgré la situation instable de Paris.*» (Avedis Kizirian)

Certains pays se reposent sur le pétrole, d'autres jouissent d'accès maritimes favorisant leurs commerces. L'Arménie, elle, peut compter sur sa diaspora dispersée à travers le monde. Ce lien doit être développé à travers notre culture commune, il doit être amélioré et remis en perspective à travers nos expériences. Malgré les difficultés à maintenir une identité nationale cohérente à travers le temps, nous devons ne pas laisser tendre vers cette unité. Elle est rêvée en partie, assurément. Charge à nous même et à notre jeunesse de la rapprocher chaque jour un peu plus près de la réalité. Si la tâche est ardue, elle est à portée de main d'un peuple capable de milles dépassements.

Au nom de l'équipe 2015, Marianne Papazian, Gayanée Papazian, Miganouche Baghramian et Gregory Bedonoglu, c'est du fond du cœur que nous vous souhaitons de bonnes fêtes et une bonne et heureuse année 2016! ■

Tigran Khatchatourov
Pour le Comité suisse du Fonds Arménie

www.e-ptit.com Nouveau site pour enfants et adolescents arméniens

PTIT (ՓՐԻԹ) est un journal dédié aux enfants et adolescents arméniens publié à Beyrouth par Vergine et Garo Aprahamian. Créé en 2010, il a pour objectif d'encourager les enfants et les adolescents à lire l'arménien occidental, développer leur vocabulaire, cultiver leur sens logique et leur transmettre des valeurs morales.

La version en-ligne de PTIT a été lancée en novembre 2015 grâce à un financement du Département arménien de la Fondation Calouste Gulbenkian dans le cadre des projets de cette dernière visant à sauvegarder l'arménien occidental. C'est ainsi que le contenu instructif, riche et varié du journal est devenu accessible gratuitement aux enfants et adolescents du monde entier sur www.e-ptit.com

Outre les jeux, le site comprend des contes, des devinettes, des fables et des blagues, qui seront mis à jour régulièrement.

Bientôt, des applications Android et IOS seront disponibles pour permettre l'accès au site depuis un Smartphone ou une tablette. ■

Interview exclusive avec Pakrat Estukyan

➤➤➤ de Sevak Balıkçı au Tribunal alors que les Arméniens, à l'exception du père et de la mère de la victime, sont absents. Le défunt n'avait-il pas de tantes, d'oncles ou de cousins? Pourquoi personne de l'entourage de la famille ne vient l'épauler durant les audiences au tribunal? Cela démontre bien "la sagesse", "la circonspection" et "le bon sens" de notre communauté, qui nous considère, nous les autres, comme "des personnes dangereuses qui risquent de lui apporter malheur et infortune"...

***

Cet entretien à cœur ouvert avec Pakrat Estukyan nous a permis d'avoir un aperçu de la voie alternative empruntée par une frange de la jeunesse arménienne de Turquie dont le courage sans précédent mérite d'être salué et soutenu. ■

La Gaîté depuis 1928
La Gaîté/Intercome SA
13, Rue de la Rôtisserie
1204 Genève
022 311 87 08
info@lagaite.ch
www.lagaite.ch
Articles de fêtes
Guirlandes, ballons & cotillons
Costumes & accessoires de déguisements
Farces & attrapes
Drapeaux

Disparition de Jean Ter-Merguerian, l'empereur arménien du violon

Le 29 septembre dernier, le monde de la musique classique voyait s'éteindre le prestigieux violoniste arménien Jean Ter-Merguerian. Après lui avoir rendu un émouvant hommage dans la salle de philharmonie de Erevan, la dépouille de l'artiste a été acheminée jusqu'au panthéon et inhumé aux côtés des héros et grands hommes arméniens.

Né à Marseille le 5 octobre 1935, dans une famille de musiciens, rescapés du génocide arménien survenu en 1915, Jean Ter-Merguerian est initié très tôt à la musique par son père Yervand Ter-Merguerian, aux côtés de ses sœurs, Jeanine et Monique. Après avoir intégré le conservatoire de Marseille, le prodige obtient le premier prix de violon du Conservatoire. A 11 ans, il donna son premier récital, en interprétant le concerto pour violon de Vivaldi en la mineur ainsi que le concerto de Mendelssohn en mi mineur.

En 1947, après que sa famille ait émigré en Arménie soviétique, il poursuivit ses études au Conservatoire de Erevan. C'est aux côtés du célèbre violoniste David Oïstrakh qu'il achève sa formation, au Conservatoire de Moscou. Il fut lauréat de plusieurs concours internationaux de violon, parmi lesquels le printemps de Prague (1956), le prestigieux concours Tchaïkovski de Moscou, le Premier Grand Prix du Concours Long-Thibaud (1961) et celui de la Reine Elisabeth à Bruxelles (1963). Il enseigna au Conservatoire Komitas d'Erevan et se produisit sur tous les continents en tant que soliste, accompagné de chefs d'orchestres de renommée internationale. Il interpréta également le concerto de violon d'Aram Khatchatourian sous la direction de ce dernier. Il fut membre de plusieurs jurys de concours internationaux parmi lesquels, les concours Paganini (Italie), Sarasate (Espagne), Tchaïkovski (Moscou) et Khatchatourian (Erevan).

Le grand violoncelliste Rostropovitch dira de Jean Ter-Merguerian: «C'est la plus belle technique d'archet du monde, tous instruments à cordes confondus».

RENCONTRE AVEC TROIS FEMMES REMARQUABLES

Causerie-concert d'Armène STAKIAN, violoniste

Jeudi 4 Février 2016 à 19 heures 30 au Lycéum-Club de Genève
3, promenade du Pin – 1204 Genève

Armène STAKIAN évoquera la personnalité de trois Arméniennes remarquables, Elisabeth Zorian, Takouhi Beer-Zorian et celle de sa propre grand-mère, Arménouhi Stakian, illustrant son propos de pièces musicales pour violon seul en harmonie avec les protagonistes.Toutes trois ont œuvré à l'orphelinat de Begnins, créé par le Pasteur Krafft-Bonnard ; si Elisabeth Zorian, Dr. ès sciences de l'université de Genève et sa fille Takouhi Beer-Zorian y ont enseigné, l'une les sciences naturelles, l'autre le dessin et la peinture, Arménouhi Stakian, elle-même accueillie au Foyer de Begnins avec ses quatre enfants, s'occupa de l'éducation et des soins aux garçons.

Découvrons ensemble le fabuleux destin de ces femmes d'exception.

Entrée: non-membres, Fr. 20.-;
membres et AVS Fr. 15.-, étudiants, Fr.10.-;
pour les non-membres du Lycéum-club,
***réservation conseillée**, par tél., message sur répondeur, au no 022/310 41 66*
et par email à armene@stakian.com

Apéritif offert après le concert.

D'aucuns se souviendront de son jeu d'archet mémorable, au Victoria Hall de Genève le 19 novembre 1998, dans un concert intitulé «L'Arménie rend hommage à la Suisse», à l'occasion de 150e anniversaire de l'État fédéral helvétique afin de remercier le pays d'avoir accueilli les orphelins rescapés du génocide des Arméniens. Il interpréta des œuvres de Mozart, de J.S. Bach, Gasparian, Khatchatourian, Chostakovitch et Ravel (Tzigane). ■

Thenie Khatchatourov

Ուրկէ՞ ստացան իրենց ուժը

Աբօ Պողիկեան

Պարզ, համեստ, բայց եւ խօսուն յայտարարութիւն մը. *«2015 թուականի մայիս 6-ին մեր սկսած պայքարը, դիմադրութեան 175-րդ օրը՝ 2015-ի հոկտեմբեր 27-ին, պսակուեցաւ յաջողութեամբ: Ճամբարը վերադարձուեցաւ Կետիկփաշայի հայկական հիմնադրամին: Մեր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք պայքարի բոլոր աջակիցներուն, ինչպէս նաեւ՝ «Նոր Հարթօնք» նախաձեռնութեան»:*

Անարդարութիւն մը սրբագրելու համար 175 օր պայքարելու, յուսահատելու, չվհատելու, չվախնալու ոդիսականին յաջող աւարտի աւետիսն էր, որ կը տրուէր:

Չէ՞ որ ատելութեան թիրախ ըլլալու սպառնալիքին տակ էին այդ 175-օրեայ պայքարի իւրաքանչիւր վայրկեան:

Այս երիտասարդները արդեօք գիտէի՞ն, թէ իրենց վրայ կեդրոնացած էր հազարաւոր սրտակիցներու հայեացքները, որ՝ իրենց խիզախութեան վրայ հիացած հազարաւորներ կը հետեւէին իրենց դժուարին, սակայն իմաստալից առօրեային, եւ որ իրենց քաջութենէն կը ներշնչուէին բազմաթիւ երիտասարդներ:

Հաւանաբար գիտէին, կամ կը զգային: Յամենայնդէպս, անոնք կարիք իսկ չունէին որեւէ հրապարակային զօրակցական արտայայտութեան: Անոնք իրենց գործը ըրին հաւատքով, արդարութեան եւ իրաւունքի տիրանալու իւրօրինակ համոզումով: Իրենց գործը ըրին՝ յանուն իրաւազրկուած համայնքին, որ վստահաբար երախտագիտութեամբ պիտի գնահատէ իրենց յանդգնութիւնը:

Երկրի մը մէջ, ուր ամէնէն դաժան հաշուեյարդարի յիշողութիւնները ամէն օր թարմանալու, նորովի դրսեւորուելու օրինական ու անօրինական ճանապարհներ կը գտնէին, կարելի չէր պատկերացնել, որ ծնունդ պիտի առնէին նման «խենթեր», որոնք նոր զարթօնքի մը ռահվիրաները պիտի ըլլային ոչ միայն իրենց բնակավայրին մէջ, այլեւ՝ ամբողջ հայաշխարհի տարածքին:

Ուրկէ՞ կու գայ իրենց այս ուժը, այս խիզախութիւնը, այս քաջութիւնը: Հաւանաբար առհաւական ակունքներէ կը սնանին անոնք: ■

(ԱՍՊԱՐԷԶ)

Komitas Action Suisse-Arménie

vous invite à découvrir l'Arménie en 2016

1. Circuits en petits groupes (dès 8 pers.), programme à disposition

- 1er-18 mai — Arménie-Géorgie
- 6-20 juillet — Les saveurs d'été, Arménie et Karabakh
- 21 juillet-7 août — Randonnée (étudiants)
- Début septembre — Marche et repos (p.ex. thermalisme)
- 6-18/ 6-26 octobre — Les ors de l'Arménie/ Arménie-Iran

2. Circuits à la carte + **services de voiture** avec chauffeur, en tout temps.

3. Chambres d'hôtes, centrales
EREVAN: rue Toumanian 24, 2 appartements de 3 chambres**,** 12-14 lits, 2x2 salles de bain, petit déjeuner, cuisine, internet.
GUMRI: rue Shahoumian 69**,** 11 chambres, 30 lits, 7 salles de bain, petit déjeuner, cuisine, internet, grandes salles: idéal pour sessions, rencontres.

Nos atouts:

- **tourisme solidaire,** alliant culture et rencontres locales
- **approches personnalisées**: archéologie, ornithologie, gastronomie, culture arménienne, soutien d'un projet...
- **accueil spécifique:** randonneurs, cyclistes, sportifs, groupes de jeunes, familles
- **offre diversifiée de logements:** hôtels de charme, B&B, familles
- **repas variés**: sains, adaptés aux régimes.

Tous bénéfices en faveur de nos projets de développement en Arménie.

Visitez notre site: www.kasa.am
ou contactez-nous: kasa@kasa.am
KASA, Rosière 7, 1012 Lausanne,
Tél. 021 728 50 78

Dimanche 31 janvier 2016

ASSEMBLÉE GÉNÉRALE DE KASA, REPAS, CONFERENCE
Paroisse catholique Saint-Etienne,
route d'Oron 10, Lausanne
(métro Sallaz, 5' à pied)

10-12h Assemblée générale,
avec notre directrice Anahit Minassian
12h Apéritif + repas de soutien
(Adultes 40.- jeunes de 10-25 ans 20.-)
14h15 Conférence de Pascal Maguesyan, journaliste, + débat: Les chrétiens d'Orient, quel avenir?

Inscription obligatoire: kasa@kasa.am
tél. 021 728 50 78

Ոչ եւս է Ձարեհ Խրախունին

Սօսի Միշոյեան – Տապպաղեան

27 Նոյեմբեր, 2015-ին իր մահկանացուն կնքեց 89 ամեայ պոլսահայ վաստակաւոր բանաստեղծ Ձարեհ Խրախունին: Ազատատենչ ոգիով տոգորուած բանաստեղծ էր Խրախունի: Դեռ վերջերս, իր «Ստուեր եւ Արձագանգ» ժողովածուն կ'ընթերցէի եւ հայու ճակատագրին համար տառապողի մը կերպարը կ'ուրուագծուէր մտապատկերիս դիմաց: Բանաստեղծը հայոց պատմութիւնը վերակոչելով իր երեւակայութեամբ մատնանիշ կ'ընէ թէ' օտարին նուաճողական կեցուածքը եւ թէ' հայու բախտն ու պատմական հերոսներուն սխալները: Տեղ մը հեգնանքով կը դիմէ հայ ժողովուրդի զաւակներուն ըսելով. *«Ապրի հայը, որ գիտէ լռել միայն- օտարին դիմաց / Որ գիտէ կրել միայն- օտարին համար մինչդեռ անոնք մէկ բառ գիտեն / Մէկ բառ կ'ուզեն- տիրել միայն»:* Ո՞վ չյիշէր դպրոցական գրասեղաններուն ետին նստած ու յաճախ կրկնած իր «Այս Ծառը Սուրբ» հայ ժողովուրդի անմահութիւնը խորհրդանշող բանաստեղծութիւնը: *Ծառ տնկեցէք եղբայրներ / կաղնի սօսի եղեւին / Պարտէզին մէջ – դաշտերուն / Լերան վրայ – ժայռերուն / քարքարուտին ապառաժին / Ձեր թաղարին սովորական / կամ սեղանին ամէնօրեայ / Ծառ տնկեցէք – պիտի բռնէ անպայման / Այս ծառը սուրբ պիտի կանգնի պիտի աճի ուռճանայ / Պիտի երկինք բարձրանայ / Ամէն առտու այգաբացին ստուերն անոր պիտի հասնի մեծ լերան / Շուք պիտի տայ արեւափառ ոսկեծածան հանդերուն / Հազար բարեւ ու բիւր բարիք պիտի առնէ ամպերէն / որոնք կուգան աշխարհի չորս ծագերէն / ու կը շոյեն սաղարթն անոր մշտադալար – ալեւոր... / Օ՜ տնկեցէք / Ամուր ձեռքով խնամեցէք / զարդարեցէք / պաշտպանեցէք պաշտեցէք / Ազատութեան ծառն է այս ...:* Իր գրչակից Ձահրատին նման սովորական առարկաները մարմնաւորելու, անձնաւորելու ու կեանք ու ոգի ներշնչելու կարողականութեամբ ու արուեստի նուրբ ճաշակով կը ստեղծէ այլաբանական բանաստեղծութիւններ:

Ահա տեսէք սովորական ծխամորճին դիմելով ինչպիսի խորունկ այլաբանական մտքեր կը հաղորդէ բանաստեղծը: *Երկուքիս ալ Փայտին տեսակը լաւ է / Լաւ մը տաշուած նրբացած / Գոյն ջնարակ անթերի / Ոչ այնքան մեծ, ոչ այնքան փոքր / Լայն չէ նեղ չէ- կատարեա՛լ / Ինչ որ պէտք է վերջապէս... / Բայց նորէն ալ / Ատեն ատեն կը բարկանամ / Կը նախանձիմ, կ'անիծեմ / Ծխամորճիս չա՛փ ալ չկամ ես – կ'ըսեմ երբ կը տեսնեմ թէ չ'այրիր Իր մէջ վառող կրակէն:* Քանի կաղանդը կը մօտենայ կ'ուզեմ յիշատակել հոս նաեւ իր բարեմաղթանք – «Երգ Կաղանդի»ն.- *Մեծ ու պզտիկ մանչ ու աղջիկ- ամէն մարդ հոգին լեցուած աչքերն յորդած ուրախութեան ծովերով / Եթէ վազէ՛ թեւաբաց / Ողջագուրէ ո՛վ որ ելլէ իր դիմաց / Չայն համբուրէ սիրարբած - տօնէ՛ այդ օրն անմոռաց ու կանչէ./ Ազատութիւն, Խաղաղութիւն ուրախութիւն եղբայրներ / Օ՜ այն ատեն – իրաւ որ / Կաղանդ կ'ըլլայ ամէն մարդու ամէն օր:*

Le Requiem de Verdi: Une nouvelle vision

Le samedi 21 novembre 2015 au Victoria Hall de Genève, l'Orchestre Riviera Symphonique, le Chœur Symphonique de Vevey sous la direction de Luc Baghdassarian nous offraient un Requiem de Verdi "assez inhabituel".

Les solistes de la soirée étaient Kariné Mkrtchyan, soprano, Carine Séchage, mezzo soprano, Giuseppe Veneziano, ténor et Claude Darbellay, baryton basse.

Ce chef d'œuvre de Verdi, crée le 22 mai 1871 pour honorer la mémoire de l'écrivain Alessandro Manzoni, aimé et vénéré par le compositeur, n'est pas très souvent donné en concert et lorsqu'on l'entend il nous paraît une œuvre brillante qui "retentit", avec éclat et qui vocalement a des effets bien souvent "bel canto".

Eh bien! Ce soir-là Luc Baghdassarian nous en donna une version très différente. Tout en lui conservant ses accents révolutionnaires et désespérés il sut insuffler tout au long de cette œuvre à tous ses musiciens, au chœur et aux solistes un côté plein de piété profonde et une sensibilité sublime.

Pendant tout le Requiem le public était tétanisé par cette atmosphère. Les solistes étaient comme dans en état de grâce lors de duos, trios et quatuors vocaux et en parfaite osmose avec l'orchestre et le chœur. Soulignons l'excellence de Carine Séchage, Giuseppe Venziano et Claude Darbellay et félicitations spéciales à Kariné Mkrtchyan pour qui c'était une première de cette œuvre.

Les membres de l'orchestre étaient tous remarquables. Quant à Luc Baghdassarian, sa "version" de ce Requiem et sa façon de mener tout son monde dans le même souffle et la même ferveur étaient franchement GRANDIOSES.

Le public à la fin était absolument conquis et les bravi et rappels ont retenti pendant un très long moment. Un succès largement mérité. ■

V.B.S.

Խաղաղութեան, ազատութեան, ուրախութեան ջատագով սիրելի՛ բանաստե՛ղծ, դուն որ «Հոգեհանգիստ» երգեցիր բոլոր անոնց, որ գերեզման չունեցան, Աղօթք ու արցունք բաշխեցիր «բոլոր անոնց որ աշխարհով մէկ ցրուած լքուած մնացին» Խաչ ու խորան եղար այն *«հաւատքին համար, որ աւերակ հին տաճար մ'է դեռ կանգուն...»* Անդորրութիւն բաշխող սիրելի՛ վարպետ թող հողը թեթեւ գայ վրադ եւ հոգիդ խաղաղութեան մէջ ննջէ: ■

Աղբիւր՝ Դիմատետրի *Ալէփփօ Արմինյընց* էջ

ԺՔՆԵՒԵԱՆ ՀԱՅԱԲՈՅՐ ԵՐԵԿՈՅ ՄԸ՝ Սուրիահայ Աշխարհահռչակ Երգչուհի Լենա Շամամեան Խրոխտ Կանգնեցաւ «Վիքթորիա Հոլ»-ի Բեմին Վրայ

Վիրաւոր Սուրիոյ գաղթական զաւակները եւ ժընեւաբնակ երաժշտասէր ընտրանի մը, շուրջ հազար հանդիսատես, աւելի քան երկու ժամ անընդհատ, յոտնկայս ծափողջոյններու ընդմիջումներով, ունկնդրեցին սուրիահայ աշխարհահռչակ երգչուհի Լենա Շամամեանի իւրայատուկ կատարումները:

Ժընեւի «Վիքթորիա հոլ»-ը, իր դասական յարդարումով, եւրոպական բարձրորակ երաժշտական փարոս մըն է, ուր կը սլանան աշխարհահռչակ արուեստագէտներու կատարումները:

Շաբաթ, 5 դեկտեմբեր 2015-ին, Լենա Շամամեան իր արտակարգ ելոյթով այդ հորիզոնին բարձրացուց անմահն Կոմիտասն ու Կանաչեանը եւ արաբական երգարուեստը:

Սուրիոյ խաղաղ օրերուն արդէն իսկ իր արուեստով աշխարհահռչակ դարձած դամասկահայ Լենան ունէր իւրայատուկ արուեստի մը երկրպագուները՝ արաբական դասական երգը մեկնաբանելով արդիականի համեմումով, իր ետին ունենալով դաշնամուրն ու ճազը, ջութակն ու տիոլը: Դասականի կաղապարուած սահմաններէն դուրս գալու այս յատկութիւնը կրնայ պահ մը խորթ թուիլ, յատկապէս՝ նման սրահի մը պալատական քանդակներուն տակ, միւս կողմէ, սակայն, ծափերն ու կանչերը կը հաստատեն արդիականացման պաշտպաններու տեսակէտը:

Ձեռնարկը կազմակերպուած էր Արաբական եւ միջերկրական մշակութային կեդրոնին կողմէ: Իր բացման խօսքին մէջ Ալան Պիթար յայտնեց, թէ այս ձեռնարկին հասոյթը «Թահատտի» կազմակերպութեան կողմէ պիտի յատկացուի Լիբանան հաստատուած սուրիացի գաղթական մանուկներու կրթական կարիքներուն:

«Քուն եղիր, բալա՛ս» երգի գեղեցիկ ունկնդրութեամբ, մենք վերացանք Բարսեղ Կանաչեանի «Օրօր»-ին մայրական ապրումներով, Լենային մեկնաբանութեամբ, առաջին իսկ երգով ան կամուրջ մը նետեց ներկայ խառն հանրութեան հետ՝ երգը բազմալեզու հրամցնելու իր յատկութեամբ:

Յայտագիրը կազմուած էր ընդհանրապէս արաբական դասական երաժշտական կտորներէ, Լենային մեկնաբանելու ոճը կը համընկնի Ֆէյրուզեան գանձարանին, այս շարքին մէջ անոր «Եա հաուա»-ն ալեկոծեց հայրենազուրկ սուրիացիներուն հոգիները օտարութեան մէջ, «Խտնի ալա պլատի» (տար մեզ մեր երկիրը) սրտխօսիկ նախադասութեամբ:

Հայ երաժշտութեան հայրն է Կոմիտաս, այսպէս ներկայացուց Լենան «Սարերի հովին մեռնեմ»-ը եր-

գելէ առաջ, հոս հայորդիի մաքուր սէրը հայրենիքը եւ սիրահարը կը միախառնէ՝ անքակտելի կապ մը ստեղծելով հայրենասիրութեան եւ մարդ արարածի սիրոյ միջեւ:

Հալէպեան «*Քտուտ*»-ները անմասն չէին, «Եա մալ իլ Շամ» երգի «Եա րապպի թրճա զաման իլ աուալ» (Տէ՛ր Աստուած, վերադարձուր հինաւուրց օրերը) նախադասութիւնը արտասուաբեր ռումբի զօրութիւն ունեցաւ:

Խաղաղութեան եւ արդարութեան ծարաւը ապրող երկրագունդի տագնապին առիթով լսեցինք նաեւ Ճոն Լենոնի «Երեւակայութիւն» երգը, անգլերէն եւ արաբերէն լեզուներով:

Լենան սրահը թնդացուց, երբ հանդիսատեսները «Հալալ է ջան Լալէ» կրկներգի մասնակցութեան հրաւիրեց՝ երգը դասական մեկնաբանութենէն փոխադրելով արագ կատարողական նորարարութիւն, յոտնկայս ծափերու տարափին տակ կրկնելով այս երգը՝ յայտագիրը իր աւարտին հասաւ, Մեսրոպի լեզուով ինչպէս սկսած էր մայրական «Օրօր»-ով:

Լենա Շամամեանին անունը ծանուցումներուն վրայ երեք լեզուներով՝ ֆրանսերէնի, հայերէնի եւ արաբերէնի յաջորդականութեամբ, եւ որպէս սուրիացի հայ ծանօթացումի երեւոյթը իր պարզութեամբ կը հաստատէ համբաւաւոր հայ արուեստագիտուհիի մը հայրենասէր նկարագիրը, իսկ Սուրիոյ գաղթական որբերու նպաստը կը ցոլացնէ անոր երախտագէտ եւ մարդասէր հոգին:

Ժընեւեան տարագիր երկամեայ կեանքս ցարդ նման հայաշունչ մթնոլորտի մը մէջ չէր վերացած՝ շնորհիւ սուրիահայու հպարտութիւն առթող Լենա Շամամեանի անմոռանալի երեկոյին: ■

ՄԱԹԻԿ ԷՊԼԻՂԱԹԵԱՆ

PFG
7jours/7 - 24h/24
POMPES FUNÈBRES GÉNÉRALES
46, avenue Cardinal-Mermillod - 1227 CAROUGE
79, route de Saint-Georges - 1213 PETIT-LANCY
Tél. 022 342 30 60 - www.pfg-geneve.ch

In Memoriam

Sous ce titre un concert en témoignage de reconnaissance pour les actions suisses en faveur des Arméniens était organisé le 28 novembre au Conservatoire de Musique de Genève, sous le haut patronage du Conseil administratif de la Ville de Genève et dans le cadre de la commémoration du centenaire du génocide des Arméniens.

La soirée débuta par une courte allocution de bienvenue de Monsieur Nejdeh Khatchatourian, président de l'Union Arménienne de Suisse, qui présenta les trois intervenants de la soirée:
a) Le mot de Monsieur Sami Kanaan, conseiller administratif de la Ville de Genève, chargé du Département de la Culture et du Sport;
b) Message de Madame Hasmik Tolmajyan, Ministre plénipotentiaire de la république d'Arménie en Suisse;
c) Témoignage de Monsieur Harry Koumrouyan, fils d'orphelins accueillis dans les institutions crées par le Pasteur Anthony Krafft-Bonnard à Begnins et Genève.

Ces trois interventions, chacune sous un angle différent, pleines de compréhension et de partage sincères, se complétèrent pour préparer le public, venu très nombreux, à ce magnifique concert de musique arménienne, allant du 18ème siècle à nos jours.

La soliste de la soirée était Armène Stakian, violoniste, qui dans la première partie joua pratiquement dans toutes les œuvres, accompagnée au piano par Sona Igityan. Faisaient exception un chant sacré "a capella", chanté par notre diacre Armen Margaryan, à la belle voix chaude et le brillant Capriccio d'Arno Babadjanian joué par Sona Igityan, excellente soliste également. Mais le moment le plus poignant et le plus bouleversant (j'ai vu des "non-Arméniens" pleurer!) fut le chant *Grung* de Komitas, dans un arrangement piano-violon-chant, dans l'interprétation et avec la voix, toutes deux magnifiques, du Père Goossan Aljanian, et qui terminait cette première partie.

Armène Stakian a accompli depuis près de deux ans un énorme travail de préparation du programme de ce concert et a réussi à donner au public une première partie, "Le Passé", mais aussi dans la seconde partie, "Le Présent", en donnant le Concerto pour violon et orchestre à cordes de Tigran Mansourian, compositeur contemporain et qui en principe aurait dû être présent à cette soirée.

Les qualités d'Armène Stakian: sa musicalité, sa brillante maîtrise et son intelligence musicale lui ont permis d'assumer ce long et riche programme.

Pour le Concerto de Mansourian, elle était accompagnée par l'Orchestre des Variations Symphoniques dirigé par Luc Baghdassarian; on sentit que les musiciens se donnaient à fond dans cette œuvre, qu'ils venaient de découvrir (grâce à Armène Stakian), et qu'ils la trouvaient très intéressante. En l'interprétant ainsi avec passion, ils permirent au public d'y trouver un intérêt et pour la plupart des auditeurs, de "l'accepter tout simplement".

Après Mansourian, les trois Miniatures de Komitas permirent à l'Orchestre, sous la baguette d'un Luc Baghdassarian très enthousiaste, de se "surpasser" pour le plus grand bonheur du public.

Pour remercier le public de ces longs applaudissements et de ses bravi, le chef eut la très bonne idée de donner, en bis, le "Notre Père" avec émotion suivi d'une des Miniatures toujours aussi pleine de vie.

Une magnifique soirée, très bien organisée et de très haut niveau musical. ■

V.B.S.

L'ICANN accorde à l'Arménie l'extension IDN ".հայ"

Jusqu'en novembre 2009, seul le script latin était accepté pour toute extension de nom de domaine. Il faudra attendre fin 2009 pour que l'ICANN (*Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*) lance le programme Fast Track IDN ccTLD, permettant d'élargir les possibilités en matière d'extensions avec la création des IDNs – *Internationalized Domain Names* – de type hindi, cyrillique, chinois, arabe etc.

Beaucoup de pays ont déjà sauté le pas. En novembre 2015, c'est au tour de l'Arménie de s'être vu accorder la création et le lancement de son extension IDN avec le ".հայ" (translittération "hye" en script latin, "hye" voulant dire "arménien" en arménien).

A l'origine, cette demande vient de l'ISOC AM, le gestionnaire du ccTLD .AM (Arménie). Ce projet a mit du temps à germer (il date de 2013): souhaitant connaitre le point de vue de chaque membre de l'ISOC AM, l'organisation a mené une enquête basée sur leurs commentaires et leurs suggestions. Après analyses des résultats et concertations, l'ISOC AM a décidé de déposer sa candidature.

Ayant fait un grand travail en amont, le dossier était bien construit et répondait à tous les critères techniques, opérationnels et de sécurité: le traitement intégral n'aura pris qu'un an et demi, entre le dépôt de candidature (avril 2014) et la confirmation finale auprès de l'ICANN (novembre 2015), ce qui est un délai moyen.

Le script arménien rejoint la longue liste des autres IDN déjà existants: russe, arabe, thaï, coréen, japonais, chinois, hindi, grec, hébreu, …■

Source: SafeBrands

Edition spéciale 2015: un bilan très positif

Le Catholicos Aram Ier en train de feuilleter l'Edition spéciale d'Arzakank en compagnie de Mmes Teni Pirri-Simonian et Meda Khatchatourian (photo Demir Sönmez)

Vous avez été nombreux à nous féliciter pour notre Edition spéciale dédiée au centenaire du génocide des Arméniens paru en février 2015. Nous tenons à vous remercier du fond du cœur pour vos réactions spontanées, messages d'encouragement et dons. Cette édition distribuée largement en dehors du cadre de notre lectorat habituel a soulevé beaucoup d'intérêt et plusieurs de ses articles ont été repris, traduits et publiés par d'autres médias. Par ailleurs, quelques professeurs de collège ont distribué les copies de certains articles à leurs élèves. Nous continuons de recevoir des messages d'appréciation notamment après la mise en ligne de ce numéro spécial sur le site www.genocide1915.ch.

En voici quelques extraits qui reflètent bien les sentiments que notre édition du centenaire a suscités auprès des lecteurs:

«J'ai été très touché par la lecture des nombreuses histoires de la diaspora arménienne, que de déchirements, tristesse et nostalgie mais aussi beaucoup d'espoir.»

«Je suis en train de lire le magazine que vous avez édité. Les témoignages sont incroyables. Toute l'histoire de l'Arménie accessible depuis ici, c'est très fort. (…) Le travail d'écriture et d'édition pour ce numéro dépasse de loin ce que j'attendais.»

«J'étais très touchée par la plupart des témoignages et j'ai appris beaucoup sur les Arméniens de Suisse… j'ai aussi pu m'identifier avec plusieurs personnes et ceci m'a donné le sentiment de ne pas être seule à m'interroger sur mon identité et mes origines mais que cette question est partagée par beaucoup de personnes. La partie littéraire m'a tellement donné envie de lire en arménien ! je vais me renseigner pour trouver quelques ouvrages.»

«J'ai commencé à lire Artzakank, et en suis extrêmement touchée. C'est absolument magnifique: variété et vérité de récits à la fois pudiques et très émouvants, progression dans la présentation. Quel travail pour penser l'ensemble, trouver des témoignages différents et parlants, avec une tonalité juste. Merci de ce gigantesque travail, qui j'espère sensibilisera beaucoup de personnes à l'histoire arménienne.»

«Le contenu est très riche et, en grande partie, spécifique à la Suisse, ce qui le rend particulièrement intéressant. Les témoignages qui relatent des histoires individuelles de personnes de générations différentes montrent la diversité d'une communauté vivante, enthousiasmante. Les articles et l'interview sont aussi de grande qualité.»

«Je vous félicite pour la qualité de ce numéro spécial d'Artzakank, pour l'idée d'avoir réuni ces témoignages poignants et bouleversants. Bravo ! C'est un numéro que l'on gardera précieusement et qui a toute sa place dans la commémoration du génocide. »

«Je suis en train de terminer votre gros journal du centenaire, je dois avouer que presque chaque texte m'a tiré des larmes… c'est très touchant et je comprends mieux en lisant la nécessité d'une reconnaissance pour entamer le deuil collectif. C'est un aspect qui jusque là me semblait étrange - évidemment quand on n'est pas touché ce n'est pas la même sensibilité qui opère! »

Nous nous réjouissons de constater que cette Edition spéciale a largement atteint ses objectifs de sensibilisation. Notre journal, qui fêtera ses trente ans en octobre prochain, a ainsi contribué aux efforts visant à attirer l'attention de l'opinion publique sur la problématique du génocide des Arméniens et de sa négation par l'Etat turc. Nous saisissons cette occasion pour réitérer nos remerciements à tous les auteurs de textes et de témoignages parus dans ce numéro. ■

La rédaction

Nouvelle parution

LA TRAÎNÉE

de Zavèn Bibérian

Traduit de l'arménien occidental
par Hervé Georgelin
Collection: Le métier à tisser
Mētis Presses
www.metispresses.ch

Gulgune, la jolie fille adoptive d'Osman *bey* a vingt ans. Elle vit à Moda sur la rive asiatique d'Istanbul. Elle a envie de vivre, d'aller au cinéma, d'être regardée, d'être aimée, de devenir quelqu'un et d'être heureuse. D'atteindre enfin à l'existence rêvée, celle qu'étalent les magazines de mode, le cinéma, la publicité. L'Amérique ne semble pas si lointaine…
Tout autour d'elle, dans son quartier d'Istanbul où voisinent Turcs, Arméniens et Juifs, sa beauté provocante ne passe plus inaperçue. Excitant désirs, mépris ou jalousie, Gulgune est remise à l'ordre par sa «famille». Qu'a-t-elle le droit d'espérer ? Qu'a-t-elle le droit de vivre? N'est-elle vraiment qu'une petite bonniche? Une traînée? ■

Արցախում պատրաստւում են վերաբնակեցնել գիւղը՝ վիճակախաղի միջոցով

նկարը՝ Ազատուհի Սիմոնեանի

Արցախի ազգային վիճակախաղի երկու խաղարկութիւնների արդիւնքում 10 առանձնատուն է կառուցուել, որոնք ներքին յարդարումից յետոյ կը տրամադրուեն Արցախում բնակուել ցանկացող ընտանիքներին:

Վիճակախաղի Երևանի գրասենեակի տնօրէն Ազատուհի Սիմոնեանը «Հետք»-ին պատմում է, որ վիճակախաղի հիմնական նպատակը վերաբնակեցումն է: Այդ նպատակով ընտրուել է Քաշաթաղի շրջանի Իշխանաձոր գիւղը, որը բաւականին մեծ գիւղ է և մինչև վերջերս անբարեկարգ վիճակում է եղել:

«Այդ գիւղը վերցրել ենք որպես թիրախ և արդէն 3 տարի է՝ այդ գիւղում նպատակադրուած կառուցում ենք 37 առանձնատներ, որոնցից տասը երկու տարիների խաղարկութեան արդիւնքում պատրաստ են և օրերս կը յանձնուեն Արցախի կառավարութեանը: Մեր պատկերացմամբ՝ Իշխանաձոր համայնքը պէտք է ունենայ 1000 բնակիչ, իր բոլոր *ինֆրաստրուկտուրաներով* (խ. ենթակառոյցներով), իր դպրոցով, մանկապարտէզով և *կոմունալ* (խ. համայնքային) բոլոր յարմարութիւններով»,- ասում է Ա.Սիմոնեանը:

Գիւղում վերաբնակեցուած մարդիկ նաև 1200 ք. մետր տնամերձ հողատարածք կը ստանան՝ գիւղատնտեսութեամբ զբաղուելու համար:

Բնակարաններ գնելու ֆոնդը գոյանում է տոմսերի վաճառքից: 2000 դրամ արժեցող տոմսերը գնում են Արցախից, Հայաստանից, Սփիւռքից: Վաճառքից գոյացած գումարով կառուցւում են առանձնատները, որոնք այնուհետև յանձնւում են Արցախի կառավարութեանը՝ վերաբնակեցման ծրագրում ներառելու համար: Վիճակախաղը կառավարութեան նախաձեռնութիւնն է:

2013թ-ին ծրագրի մեկնարկից ի վեր 30 երկրներից գնել են 400 հազար տոմսեր: Արդիւնքում՝ ընդհանուր ֆոնդը կազմել է 350 մլն դրամ:

Արցախի վիճակախաղի հիմնական շահումը տեղում արտադրուած գորգերն են: Ազատուհի Սիմոնեանը ասում է, որ ընկերութեան պատուէրի շնորհիւ տեղի գորգագործարաններից մէկը մշտապէս զբաղուած է: Այդ գործարանի տարբեր մասնաճիւղերում աշխատում են շուրջ 200 տեղացի կանայք: Միւս ապրանքատեսակները արցախեան թթի օղին և մեղրն են, որոնք, ընկերութեան ներկայացուցչի խօսքով, հաւաքագրւում են բնակիչներից, փաթեթաւորւում և տրամադրւում որպէս շահում:

«Այդ առումով մենք նաև համարւում ենք Արցախում գործատու»,- ասում է Ազատուհի Սիմոնեանը՝ յաւելելով, որ ընկերութիւնը նաև Արցախի խոշոր հարկատուներից է և մէկ տարում Արցախի պետական բիւջէ է վճարել 80 մլն դրամ հարկ:

Պետական վիճակախաղի երրորդ փուլը կանցկացուի դեկտեմբերի 28-ին՝ ԼՂՀ Գերագոյն խորհրդի առաջին ընտրութիւնների օրը: Ընկերութեան ներկայացուցիչը յոյս ունի, որ այս տարուայ արդիւնքներով հնարաւոր կը լինի կառուցել ևս 10 առանձնատուն:

«Մենք ունենք էսպիսի մի կարգախօս՝ ամէն մի 20 հազար տոմսը մէկ առանձնատուն է: Այսինքն երբ գնում են 20 հազար տոմս, մենք հասկանում ենք, որ արդէն ունենք մեկ առանձնատուն Իշխանաձորում»,- ասում է Ա.Սիմոնեանը: ■

«ՀԵՏՔ»

Nouvelle parution

La bombe

de José A. Gurriarán

Editions Thaddée
www.editionsthaddee.com

Dans la nuit du 29 décembre 1980, l'ASALA (Armée Secrète de Libération de l'Arménie) fait sauter les locaux de deux compagnies aériennes à Madrid. José Antonio Guriarán passait par là... Il gît seul dans une mare de sang, à moitié mort. Durant de longues semaines, il attend la décision des chirurgiens. Va-t-on amputer ses deux jambes?

Un long combat s'engage pour ce grand reporter. Loin de nourrir de la haine pour les poseurs de la bombe, José Antonia n'a de cesse de les comprendre. D'où ce livre, enfin tranduit en français par Christelle Gurriarán et avec préface de Robert Guédiguian . Il se passionne pour la cause, juste parmi les justes, de l'Arménie martyre.

Pacifiste convaincu, il va obtenir de l'ASA un face à face avec les membres du commando qui l'a grièvement blessé. Son objectif: leur dire que la violence, au-delà de l'ivresse des premiers succès médiatiques, finira par nuire à l'idéal qu'ils défendent et détruire de l'intérieur ceux qui sèment la terreur et la mort. A l'appui de son message, il leur offre un livre de Martin Luther King (photo de couverture).

Si l'ASALA a disparu dans les années 1990, José Antonio Gurriarán reste un défenseur infatigable de la cause armnénienne.

José Antonio Gurriarán est un journaliste et écrivain espagnol. Apprécié pour ses prestations à la radio et à la télévision, il a été correspondant à Bruxelles et Lisbonne ainsi qu'envoyé spécial pour de grands événements internationaux. Il a notamment interviewé Indira Gandhi et Salvador Allende. ■

Dilijan, un futur pôle d'excellence en Arménie

François d'Alançon

Une poignée d'entrepreneurs et de philanthropes s'échine à revitaliser cette ancienne station thermale du Caucase.

Au bout de la route sinueuse, c'est un écrin de verdure dans le paysage minéral de l'Arménie, cet «empire de pierres» puissamment décrit par le poète russe Ossip Mandelstam. Au bas des alpages, à mi-chemin entre Erevan et Tbilissi, Dilijan a longtemps accueilli les élites du Caucase dans les belles villas de sa station thermale.

Outre ses vertus thérapeutiques pour le traitement des maladies pulmonaires, la cité s'était bâtie, à la fin du XIXe siècle, une réputation de centre culturel et artistique, fréquenté par les écrivains, peintres et acteurs de théâtre. Un siècle plus tard, les vacanciers reviennent humer l'air pur de «la Suisse de l'Arménie», même si le coût du séjour s'avère prohibitif pour la plupart des habitants, dans un pays où le taux de pauvreté atteignait 32 % de la population en 2013.

Faire de Dilijan un modèle tourné vers l'avenir

Au bas des collines boisées, le vieux Dilijan renaît avec ses toits de tuiles et ses maisons ornées de balcons en bois sculpté. Chambres d'hôtes et hôtels de charme côtoient désormais les maisons délabrées, la station de police et les rares épiceries. Rue Getabnya, l'ancienne résidence de la princesse Mariam Toumanian abrite un musée d'art folklorique. Les demeures restaurées et les magasins d'artisanat de la rue Sharambeyan renouent avec l'élégance d'antan, une promesse de vitalité retrouvée pour une population de 12 000 âmes, minée par le chômage endémique et l'émigration.

Depuis quelques années, une poignée d'entrepreneurs et de philanthropes s'échinent à réveiller la belle endormie, avec l'appui des autorités. Leur projet? Transformer Dilijan, au carrefour de l'Arménie, de la Géorgie et de l'Iran, en un centre éducatif, culturel, récréatif et financier pour toute la région. Symbole de ce boom émergent, le bâtiment en béton blanc du centre de formation et de recherche de la Banque centrale d'Arménie surplombe la ville.

Les fondements d'une relance

Cet été, le centre de formation a accueilli son deuxième groupe de stagiaires venus de l'Université Harvard. Un immeuble de quatre étages abrite le Centre de la connaissance pour le développement, un projet réalisé en collaboration avec l'Université américaine d'Arménie et la branche locale du Centre pour les technologies créatives (Tumo) lancé en 2011 à Erevan par Sam Simonian, un Arménien américain originaire du Liban. Les plans futurs prévoient la reconstruction du lac et de son parc adjacent, la relance de Dilijan comme une ville de villégiature haut de gamme avec la construction d'un spa de classe mondiale et la promotion de l'esprit communautaire.

(Photo www.uwcdilijan.org)

L'initiative la plus spectaculaire revient à Ruben Vardanian et Veronica Zonabend, un couple de philanthropes très impliqués dans le secteur de l'éducation. À l'ouest de la ville, au bout de la rue Tsaturyan, le collège de Dilijan, affilié au réseau des United World Colleges (UWC), a ouvert ses portes en 2014 sur un campus de 88 hectares. Salles de cours, laboratoires, bibliothèque, équipement informatique, studio de danse, salle de théâtre, complexe sportif: à la pointe de la technologie verte, les installations conçues par Tim Flynn, un architecte britannique, accueillent cette année 190 étudiants venus de 64 pays différents, parmi eux 21 Arméniens et sept Turcs. Dix-sept nouveaux professeurs ont grossi les rangs d'un corps enseignant multinational de 35 membres. Chaque année, des bourses de la Fondation Scholae Mundi assurent à une majorité d'étudiants la prise en charge de tout ou partie des frais de scolarité, soit la somme conséquente de 35 000 dollars.

Un collège emblématique des ambitions de Dilijan

Homme-orchestre du nouvel établissement, le directeur fondateur John Puddefoot affiche l'enthousiasme des pionniers. *«Apprendre et enseigner peut être une source de joie et de stimulation sans limites»,* affirme cet ancien directeur adjoint des programmes à Eaton, fleuron des des «public schools» britanniques. Fort de son expérience à St. Thomas College au Sri Lanka, puis à la tête de l'Aga Khan Academy à Hyderabad (Inde), ce mathématicien de formation, passionné de ➤➤➤

PREMAT S.A.
IMPORT & EXPORT
9, RUE DES ALPES
CH - 1201 GENEVE
TEL. 022 731 69 35

aratours
Osez la difference!
NOS DESTINATIONS
Arménie, Biélorussie, Géorgie, Iran, Ouzbékistan, Kazakhstan, Kirghizistan, Moldavie, Russie, Tadjikistan, Turkménistan.
Rte des Arsenaux 9, CP 85, 1701 Fribourg
Suisse, tél.: +41 26 322 7277
Koryuni 7, 0025 Erevan
Arménie, tél.: +374 10 52 06 07
www.aratours.travel
info@aratours.travel

Dilijan, un futur pôle d'excellence en Arménie

➤➤➤ sport, invite étudiants et enseignants à s'engager personnellement pour tirer le meilleur parti d'une *«diversité bien gérée»*, plutôt que de se limiter à une *«simple acceptation de la différence». «Nos étudiants ne se contentent pas de préparer en anglais le baccalauréat international pendant deux ans,* insiste John Puddefoot. *Chacun participe au programme "Créativité, action et service", un ensemble de 40 projets visant à effacer la distinction entre salle de cours, collège et vie locale. Le collège doit faire partie intégrante de la vie de la cité et contribuer à son développement.»*

Très concrètement, les pensionnaires du collège donnent des cours de langues, travaillent avec des enfants handicapés ou participent, avec d'autres jeunes de la région, à des actions locales de protection de l'environnement ou de collecte des déchets. En 2016, un camp d'été accueillera des jeunes du monde entier. L'été dernier, les participants ont réalisé un documentaire de neuf minutes sur l'histoire de Dilijan, une ville qui comptait, à la belle époque, trois salles de cinéma et plusieurs centres artistiques. *«Ce qui me plaît ici, c'est la possibilité de prendre des initiatives et d'assumer des responsabilités»,* déclare Tigranuhi Khachatrian, 16 ans, originaire du Haut-Karabakh. *«Dans mon village, le chômage est une véritable plaie. Les jeunes partent chercher du travail à Erevan ou à l'étranger. C'est pour sortir de ce marasme que je compte faire de la politique.»*

Au total, 41 citoyens arméniens, une partie d'entre eux, des résidents de Dilijan, poursuivent des études dans un des collèges du mouvement UWC répartis dans 14 pays à travers le monde. Vingt places seront offertes à des candidats originaires de la République d'Arménie en 2016-2018.

«L'idée, c'est de faire de Dilijan, un centre éducatif à travers différentes plates-formes d'enseignement et favoriser la formation d'une génération socialement active qui sera le moteur de la croissance et du changement», explique Artur Hakobian, directeur du Fonds de développement de Dilijan, mis sur pied en 2014 par Initiatives pour le développement de l'Arménie (Idea), la fondation de Ruben Vardanian. *«Nous voulons favoriser les échanges entre familles, voisins et amis, le partage des idées et l'esprit de communauté pour permettre à Dilijan de retrouver son dynamisme culturel et intellectuel. Dans dix ou quinze ans, la ville sera transformée.»*

Environ 300 jeunes des écoles locales ont suivi des formations professionnelles, linguistiques ou artistiques dans le centre communautaire créé à cet effet. Fin octobre, sur la rive droite de la rivière Aghstev, Karekin II, le Catholicos de tous les Arméniens, a lancé la construction d'une nouvelle église, financée par quatre généreux donateurs, Ruben Vardanian, Gagik Adibekian, Maxim Atayants et Armen Karapetian. Tournée vers les défis du futur, Dilijan n'oublie pas ses racines. ■

(La Croix)

Հայոց հին կրօնները Արեւապաշտութիւն

Սարգիս Սերովբեան

Մեր աշխարհագրութեան մէջ, որ կ'ընդգրկէ Առաջաւոր Ասիան ու Միջագետքի հիւսիսային հատուածը, կ'ենթադրուի որ մարդոց առաջին պաշտամունքը սկիզբ առած է բնապաշտութեամբ, այսինքն լեռներ ու քարեր պաշտելով, ապա կրակն ու ջուրը, օդեղէն երեւոյթները, ամենավերջն ալ բոյսերն ու ծառերը:

Առաջինները հաւանաբար իրենց հզօրութեան ու անհասանելիութեան, իսկ վերջինները, օրինակ հովուն եւ փոթորիկին բոյսերու տերեւներուն շփուելով հանած ձայներէն գուշակութեան պատճառներով: Բնապաշտութեան գուշակութիւնը ամենալաւ կը պատկերացնէ սօսիներուն նուիրած Անուշաւան Սօսանուէր հայոց թագաւորը, որ սօսեաց անտառին մէջ տերեւներու ձայներէն գուշակութիւններ կ'ընէր: Կախարդութեան օրինակներուն մէջ չյիշել անկարելի է Ասորեցւոց Շամիրամ թագուհին:

Այսուհանդերձ գուշակութեան ուղղութեամբ առաջին գիծի վրայ կու գայ աստղերու պաշտամունքը, այլ խօսքով «Ախթարք»ը, քանի որ Արեգակի եւ Լուսնի գլխաւորութեամբ երկինքի լուսատուները անհասանելի են եւ ուրեմն պաշտամունքի առարկայ՝ աշխարհի գրեթէ բոլոր ժողովուրդներու համար: Արեւապաշտութիւնը, այլ խօսքով լուսապաշտութիւնը կ'երեւի թէ ամենաերկար շրջանը դարձած է միւս բոլոր հաւատալիքներու կարգին: Չեմ գիտեր թէ այսօր դեռ կը մնա՞ թէ ոչ, բայց մինչեւ Ի. դարու սկիզբը Հիւսիսային Միջագետքի մէջ գոյութիւն ունէին Շէմսի (Արեւային) անուանուած աղանդաւորներ, որոնք ունէին հեթանոսութեան, քրիստոնէութեան եւ իսլամի խառնուրդով կրօնք մը եւ մեծ հաւանականութեամբ հեթանոսական շրջանի ամենահին ու ամենահալածուած հերձուած հայեր, այլ խօսքով՝ Արեւորդիներ էին:

Քրիստոնէութիւնը որպէս Հայոց Կրօնք ընդունուած ժամանակ, ինչպէս որ նախկին բագիններու եւ մեհեաններու տեղերը եկեղեցիներ կառուցուեցան, նոյնպէս ալ հին հեթանոս տօնական օրերուն թուականներուն նոր քրիստոնէական տօներ տեղադրուեցան, որպէսզի ժողովուրդը աւելի դիւրաւ համակերպի նոր կրօնին: Ըստ միաստուածութեան հիմնադիր Մովսէսի «Ամէն ինչ մութ էր ու խաւար. Աստուածային կամքը հրամայեց- Եղիցի լոյս- եւ եղեւ լոյս», որով ստեղծուեցաւ ամէն ինչ: Չմոռնանք որ Քրիստոս ալ ըսած է. «Ես եմ լոյսն Աշխարհի, իսկ ➤➤➤

Հայոց հին կրօնները
Արեւապաշտութիւն

➤➤➤ Յովհաննէս Աւետարանիչ՝ Աստուած լոյս է»: Լոյսը իսկապէս ալ գերազանց եւ պատուական, ամենապիտանի բանն է, որուն նիւթական գոյութեան ամենավայելուչ կերպաւորումը երկնքի երեսին երեւացող Արեւը, Լուսինը եւ աստղերն են:

Այդ է պատճառը որ Լուսատուներ շատ հին ժամանակներ շատերուն համար լուսապաշտ կամ երեւապաշտ լիներու պատճառ եղան: Սա է որ մեզի ցոյց կու տայ հնագոյն ազգերու՝ քաղդէացիներու, փիւնիկեցիներու, եգիպտացիներու, մինչեւ իսկ նորայայտ Ամերիկայի ներկայիս սպառուած Մայա կամ Ազթէք ազգերու պատմութիւնը:

Քաղդէացիներու եւ հին հայերու երկիրները գրեթէ կից են: Կորդուաց լեռներու հիւսիսային կողմը հայերունն, հարաւային կողմը քաղդէացիներունն է: Հաւանաբար ալ այս պատճառաւ մեր նախնիները շատ կանուխ հետեւեր են աստղագիտութեան եւ աստղաբաշխութեան, լուսատուներուն մատուցելով հաւատք եւ պաշտամունք:

Հին ազգեր ընդհանրապէս աստեղապաշտ էին, եւ հետեւելով քաղդէացիներուն, յոյներն, պարսիկներն ու հայերը եւս սկսան պաշտել երկինքը, եւ անշուշտ Արեգակը, Լուսինը եւ Աստղերը:

Ասորեստանցիներ, որպէս քաղդէացիներ գերագոյն Աստուածմէ վերջ, վերոյիշեալ երրորդութիւնը կազմած էին Անու, Բիլոու եւ Էա աստուածութիւններէ: Անու երկինքը կը ներկայացնէր, Բիլու կամ Բէլ երկրի եւ ոգիներու իշխանն էր, իսկ Էա իմացականութեան, գիտութեան, փառաց ու կենաց աստուածն էր: Այս գերագոյն եւ անորոշ յատկութեամբ երրորդութեան կը յաջորդէր որոշ յատկութեամբ սահմանեալ աստուածներու բարձրագոյն երրորդութիւն մը՝ Սին, որ Լուսնի ներկայացուցիչն էր, Շամալ, որ Արեգակն էր եւ Ռամանու ալ մթնոլորտի աստուածն էր:

Այժմ մօտէն քննենք երկնային մարմինները:

Մեր նախնիները, որոնք լուսատուներու գլուխ Արեգակը կոչեր են «ակն տիեզերաց», բնական էր որ գերբնականէն մոլորուած միտքով եւ կամաց կամաց իրենց նախնիներուն զգացումներէն խոտորելով Արեգակին համարէին Աստուած ու սկսէին Արեգակի անունով երդուել: Այս սովորութիւնը ցոյց կու տայ Արեգակին կեանք նշանակելը, ինչ որ անցեր ու մնացեր է քրիստոնէութեան մէջ, որպէս արեւշատութիւն, այսինքն երկար ապրելու մաղթանք, ուրկէ կու գան նաեւ «արեւդ սիրեմ», «արեւիդ մեռնիմ» երդմնաձեւերը:

Այսպէսով է որ մեր քրիստոնեայ նախնիները Արեգակին նայելով սկսան պաշտել զ'Աստուած, եւ մինչեւ հիմա ալ աղօթելու համար Արեւելք կը դառնան: Ասոր վկան է մեր եկեղեցիներուն խորանին կամ աւագ խորանին դիրքը: Ուրեմն հնագոյններու համար Արեգակը կրօնի առիթ էր, յետոյ պատուելի եղաւ, իսկ աւելի ուշ՝ պաշտելի: Պաշտամունքը կամեցաւ չտեսած ժամանակն ալ զայն տեսնել եւ հնարեց արեգակի պատկերները՝ նախ բնաձեւ, ապա անձնաւորուած եւ մարդաձեւ: Յետոյ արդէն անոր տուին առանձին անուն ու պաշտեցին որպէս առանձինն Աստուծոյ:

Հին ազգեր Արեգակին քաղաքներ կը նուիրէին: Քաղդէացիներ եւ եգիպտացիներ ունէին իրենց Հելիոպոլիսը (Արեգակ քաղաք): Փռիւգեացիներ եւ յոյներ Աթենաս անուանեցին իրենց Արեգակին նուիրած քաղաքները:

Հայերն ալ երկնային մարմնոց նուիրեալ քաղաքներ ունէին: Վանայ հարաւակողմի Ոստան քաղաքը նուիրուած էր լուսնի, իսկ Վան կամ Շամիրամակերտ (Շահ-Միհր-Կերտ) ձօնուած էր Արեգակին: Մենուայի արձանագրութեանց մէջ կը տեսնուի թէ ան տիրեց Կապուտան ծովի մօտակայ Արեգակին նուիրուած Արտեմիս քաղաքին:

Ամէն հին ազգեր յարգանք եւ պաշտօն ունեցած են Արեգակին, զոր փիւնիկեցիք՝ Ատոնիս, եգիպտացիք՝ Օսիրիս, յոյնք ու լատինք՝ Փեբոս կանուանէին: Պարսիկները զայն իրենց Միհր աստուծոյն հետ նոյնացուցին: Հայք՝ Արեւ, Արեգակ, Արփի կ'անուանէին զայն: Այս երեք բառերուն մէջ «Ար» արմատը, որ հաւանաբար հնդեւրոպական ազգերու ալ գլխաւոր Աստուածն էր, գուցէ կը նշանակէ Աստուած, ուստի «Ար-եգ-ակն»= Աստուծոյ մէկ աչքը, կամ ալ գուցէ Արամազդ բառին համառօտ ձեւն է Ար, քանզի գիտենք որ Արամազդ, Աստուած Աստուծոց էր, որուն աչքն էր Արեւը:

Հայեր Արեգակին ծագումը «երկնէր երկին եւ երկիր»ով կ'երգէին, ապա Վահագնը Արեգակին հետ նոյնացնելով անոր վերագրեցին այդ երգը:

Արեւապաշտութիւնը շատ խոր արմատներ արձակած էր հայերու մէջ. քրիստոնէութիւնը չկրցաւ բառնալ անոր հաւատքը: Նոյնիսկ քրիստոնէական ներշնչումով գրուած շարականներու մէջ կը տեսնուէր անոր հետքերը, որպէս «Արեգակն արդար» եւ այլն:

Ըստ վկայութեան Ներսէս Շնորհալիի, դեռ ԺԲ. դարու Սամոստաբնակ հայերը մասնաւոր պաշտօն կը կատարէին Արեգակին, ու ինքզինքնին Արեւորդիք կ'անուանէին, որոնց դէմ գրեց Շնորհալին: Արեւորդիները կը պաշտէին Արեւը, Լուսինը, աստղերը: Հաւանաբար այժմու էզտիներն ալ, կամ անոնց մէկ մասը ցեղով հայեր են, մնացած իրենց հին հաւատալիքներուն մէջ, որդեգրելով քրիստոնէութեան ինչ ինչ սովորութիւնները: ■

Ս. Ս.

(ԱԿՕՍ)

BIGnet SA
Nettoyages
Tél. +41(0)22 785 01 85
15, ch. Pré-de-la-Fontaine
1217 MEYRIN
Fax +41(0)22 980 02 37
E-mail big-net@big-net.ch
www.big-net.ch

Inter Protection Technology
Système CEC™
Assainissement de conduites
Nettoyage mécanique et protection interne des conduites contre la corrosion ultérieure
Rouben OHANESSIAN Directeur
www.interprotection.ch
Tél. 0041 22 735 42 72
g.vatchev@interprotection.ch
Rouillé Sablé Protégé

Arménie: Un record du monde fait revivre toute une région

Elena Gabrielian

(Photo www.tatev.com)

Le plus long téléphérique du monde, baptisé «*Ailes de Tatev*», a fêté ses cinq ans ce 16 octobre. Cité dans le livre Guinness des Records, le câble de 5,7 kilomètres est situé dans le sud-est de l'Arménie. Suspendu au-dessus de la gorge d'une rivière, il relie l'autoroute de la capitale Erevan au monastère médiéval en voie de rénovation. Cet exploit technologique ouvre un nouveau circuit touristique et désenclave la région.

Seulement douze minutes. C'est le temps nécessaire pour survoler sur les «*Ailes de Tatev*», le plus long téléphérique du monde de 5,7 kilomètres, le canyon vertigineux de la rivière Vorotan, dans le sud-est arménien**.** Pendant qu'une petite cabine de 25 passagers file à 320 mètres du sol, une vue panoramique spectaculaire se dégage donnant sur un belvédère médiéval ou encore un viaduc de pierre naturel, formé pendant des millénaires par le puissant torrent. Cette merveille de la nature, nommée malicieusement «*le pont du diable*», est la seule liaison terrestre avec un important centre religieux d'Arménie, le monastère Tatev, situé à l'autre bout du canyon.

La route en lacets, passant au fond du canyon, est quasiment impraticable, pourtant pendant longtemps elle était le passage obligé pour atteindre le monastère. Avant le téléphérique, le trajet durait presque une heure et était connu des seuls initiés. Grâce à cette construction, citée dans le livre Guinness des Records**,** le monastère perché sur une falaise à 1800 mètres d'altitude, rompt avec son isolement. «*En cinq ans, le nombre de touristes a augmenté de 15 000 à 250 000 par an, plus de la moitié venant de l'étranger*», indique le manager des «*Ailes de Tatev*» Vahe Barsegyan.

La relance de l'économie par le tourisme

Pour les accueillir, une trentaine d'hôtels et de maisons d'hôtes a été construite. Selon l'agence de tourisme «Go to Armenia», ces infrastructures rendent le sud du pays plus attractif pour les touristes. C'est un homme d'affaires, milliardaire russe d'origine arménienne, Ruben Vardanyan, qui a réussi à convaincre ses pairs de mettre la main à la poche. Le téléphérique a coûté 13 millions d'euros. Il a été financé par 150 donateurs de 35 pays qui se sont regroupés au sein d'une fondation, «*La renaissance de Tatev*». Elle affiche également l'ambition de rénover le monastère mais surtout d'aider le développement économique de la région.

Frappés par le chômage et la désertification, les 7 000 habitants des villages environnants sont fiers de détenir ce record du monde qui va les faire vivre. Les 55 employés du téléphérique sont des locaux, encore une dizaine d'emplois sera créée d'ici à deux ans.

Depuis que les «*Ailes de Tatev*» ont été lancées, Ramela, 52 ans, comme une dizaine de femmes de son village, vient au pied du monastère pour vendre ses produits de terroir. Herbes de montagne, fruits d'églantier ou encore confitures… «*Tout est bio ici*», précise la villageoise. «*Après la chute de l'URSS et la disparition des kolkhozes, j'ai perdu mon travail. J'arrivais à peine à joindre les deux bouts. Aujourd'hui, Dieu merci, je gagne ma vie grâce aux touristes*», dit-elle. Son revenu journalier atteint parfois 25 euros en saison touristique. Une somme importante en Arménie où le revenu moyen mensuel est d'un peu plus de 150 euros.

Un site millénaire

Si aujourd'hui le téléphérique fait tant parler de Tatev, au Moyen-Age, cette bourgade était connue par des scientifiques et les théologiens. La cathédrale de Saint-Pierre-et-Paul est la première des trois constructions à avoir été bâtie au Xe siècle dans ce complexe monastique et ce sur l'emplacement du tombeau d'Eustache (Evstatevos, en arménien), l'un des disciples de l'apôtre Thaddée, qui prêchait ici au début de notre ère.

La vie monastique de Tatev est née au XIIIe siècle. Pour se prémunir contre les invasions ennemies, le monastère s'est doté d'une imposante muraille. Autre originalité, une célèbre «*colonne oscillante*». Fleuron de l'ingénierie médiévale, ce pilier de huit mètres a été spécialement conçu pour basculer en cas d'invasion mais aussi en cas de tremblement de terre. Avec l'édification d'une université au XIVe siècle, Tatev est devenu un important centre intellectuel et spirituel de l'Arménie médiévale avec ses mille moines, philosophes, écrivains et artistes. Les habitants des villages des alentours apportaient leurs récoltes au monastère. Ici, ils préparaient du pain, produisaient du vin et pressaient de l'huile.

La meule dont les paysans se sont servis pendant des siècles est conservée. L'instrument a été le premier à être restauré il y a cinq ans, c'est le symbole d'un nouveau cycle. Pour la première fois, depuis l'époque soviétique ayant aboli la vie monastique en Arménie, les moines seront à nouveau les bienvenus à Tatev une fois les travaux terminés en 2017, date anniversaire de la construction du monastère, il y a 1 111 ans. ■

(RFI)

COMMUNICATIONS

DECES

Madame Victoria Ovanesian (mère de Julieta Ovanesian), survenu le 24 octobre à Saint Petersbourg (Russie).

Toutes nos condoléances à sa famille.

DONS

Pour le repos de l'âme de M. Kegham Avedisyan

Pour Artzakank
Famille Keucheyan: CHF 100
Pour l'Edole Topalian
Annie Kavessian: CHF 100
Pour la Paroisse Sourp Hagop
Loli Kimyaci: CHF 100; Avedis & Jasmine Kizirian: CHF 100; Violette Breguet-Safarian: CHF 100; Anonyme: CHF 200; Robert & Jacqueline Yeterian: CHF 100; Famille Tavitian: CHF 100; Alfred Youssoufian: CHF 100; Rita Arzuman: CHF 100; M. & Mme Dikran Yazmaciyan: CHF 100; Elda Sobran: CHF 100; Onnik & Jaklin Kazanciyan: CHF 500; Talin & Shant Gouchian: CHF 50; Famille Setyan: CHF 300; Famille Vanliyan: CHF 200; Familles Tanal & Verdi: CHF 200; Nazaret et Sona Sirmakes: CHF 200; Agavni Sirmakes: CHF 100; Suzan Balyozyan: € 100; Famille Nuran Balyozyan: € 400
Pour l'UGAB - Comité Suisse (Aide aux étudiants arméniens de Syrie)
Dikran & Jilda Demiryan: CHF 100; Simpat Kasarciyan: CHF 300; Anonyme: CHF 300; Viken & Zella Bayramian: CHF 250; Darço Alman: € 200; Tilda Alman: € 100; Taline et Edmond Avakian: CHF 200
Pour KASA
Alin & Marc Cabi-Akman: CHF 200
Pour la chorale Arax
Vilma & Garabed Yelegen: CHF 100; Menduhi Cetinyan: CHF 100; Nella Alman: € 200; Anais Cuhaciyan: € 50.
Pour Arménie occidentale - Comité Suisse
Vartan & Ani Sirmakes: CHF 300

Pour le repos de l'âme de Mme Agnes Janovsky

Pour Artzakank
Tania et Gianluigi Socchi: CHF 200; Violette Breguet-Safarian: CHF 100; Anouche Breguet-Joshy: CHF 50
Pour la Paroisse Sourp Hagop
Famille Tavitian: CHF 100
Pour l'Ecole Topalian
Vahram Mouradian: CHF 100

A la mémoire de Rose et Eugène Papasian

Pour la Paroisse Sourp Hagop
Violette Breguet-Safarian: CHF 100

Le journal Artzakank, l'Ecole Topalian, la Paroisse Sourp Hagop, l'UGAB - Comité Suisse; KASA et la chorale Arax remercient chaleureusement les généreux donateurs.

Profondément touchée par toutes les marques de sympathie et d'affection reçues lors de son grand deuil, la famille de ***Monsieur Kegam Avedisyan*** *vous remercie sincèrement de votre présence, de vos dons, de vos envois de fleurs, de vos messages de condoléances et vous prie de trouver ici l'expression de sa vive reconnaissance.*

Familles Avedisyan et Selian

RENDEZ-VOUS

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois): de 10h00 à 16h15, cours de l'Ecole Topalian dans les locaux de la Fondation Topalian (à côté de l'Eglise, 64, route de Troinex) pour tous les enfants de 4 à 12 ans, débutants ou avancés. Le repas de midi et le goûter sont servis sur place. Bus de ramassage scolaire à disposition. Renseignements auprès de Nevrik Azadian au 079 827 54 43.

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois), de 14h30 à 16h30, à l'Ecole Topalian, cours de langue arménienne, pour adultes et adolescents (à partir de 12 ans). Préparation du programme de l'option arménien du baccalauréat français. Un minimum de connaissance en arménien (écriture et lecture) requise.
Renseignements: ecole.topalian@centre-armenien-geneve.ch

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois): Cours de l'Ecole de danse SANAHIN de l'UAS au Centre Arménien de Genève: de 16h15 à 21h15 selon les niveaux. Informations: christinesedef@hotmail.com
Réservez dès à présent le samedi 14 mai 2016 pour le Gala Sanahin.

Tous les vendredis: de 15h00 à 19h00, la bibliothèque et le kiosque du Centre Arménien sont ouverts au public.

Tous les vendredis: de 19h00 à 21h0: Le **club d'échecs Tigran Petrossian** accueille les joueurs, jeunes et adultes, pour une soirée d'entrainement, au 5 rue Louis-Favre. Nous offrons aussi des possibilités de cours pour débutants ou avancés. Contact: Raffi Garibian 079 200 4567, Garabed Yelegen 079 538 51 26.

Messes arméniennes en Suisse alémanique et à Neuchâtel

Date	Heure	Lieu	Adresse
24.01.2016	14 30	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
14.02.2016	14 30	Röm. Kath. Kirche	8600 Dübendorf ZH
21.02.2016	15 00	Eglise St. Pierre de Cornaux	2087 Cornaux NE
28.02.2016	14 30	Röm. Kath. Kirche	9424 Rheineck SG
06.03.2016	11 45	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
13.03.2016	14 30	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
20.03.2016	15 00	Eglise St. Pierre de Cornaux	2087 Cornaux NE
24.03.2016	18 30	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
25.03.2016	18 30	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG

www.armenische-kirche.ch
Pfr.ShnorkTchekidjian Tel: 079/704 74 87

IMPORTANT!

Dernier délai pour recevoir des articles et communications à publier dans notre prochain numéro: **14 février 2016**. En cas de retard, veuillez prendre contact avec la rédaction **AVANT** cette date.

ԺՐՆԵԻ ԵՒ ԼԵՄԱՆ ՇՐՋԱՆԻ
ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

PAROISSE DE GENEVE
REGION LEMANIQUE
SAINT-HAGOP
EGLISE APOSTOLIQUE
ARMENIENNE

ՏՕՆԱՑՈՅՑ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՅՈՒՆՈՒԱՐ - ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2016

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՅՈՒՆՈՒԱՐ – Կաղանդ եւ Տարեմուտ:
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ - ՏՕՆ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ – Տօն Անուանակոչութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ – Տօն Ծննդեան Ս. Յովհաննու Կարապետին:
ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ – Ս. Սարգիս Զօրավարին:
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ – Սրբոց Ղեւոնդեաց Քահանայիցն:
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՓԵՏՐՈՒԱՐ – ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՁՕՐԱՎԱՐԱՑՆ:
ԿԻՐԱԿԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ – ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ:
ԿԻՐԱԿԻ14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ – ՏԵԱՌԸՆԴԱՌԱՋ- Արտաքսման:
ԿԻՐԱԿԻ 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ- Անառակին:
ԿԻՐԱԿԻ 28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ – Տնտեսին:

ԼՈՒՐԵՐ ԺԸՆԵԻ Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԷՔԻՄԵՆԻՔ ԱՂՕԹՔ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

«Ամենասուրբ երրորդութիւն տուր աշխարհիս խաղաղութիւն» Հայ առաքելական Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի աւարտին արտասանուած այս աղօթքը, որ կը բխի իւրաքանչիւր հաւատացեալ հայորդիի սրտի խորքէն, հնչեց Ժընեւի Աւետարանական Ս.Պօղոս Մայր Տաճարի կամարներուն տակ, շուրջ հինգ հարիւր հաւատացեալներու ներկայութեան, 15 Նոյեմբերին Կիրակնօրեայ ժամերգութեան առընթեր:

Եկեղեցիներու Համաշխարհային խորհուրդի գործադիր վարչութիւնը իր այս նստաշրջանին Էքիւմենիք աղօթքը նուիրած էր Հայոց Ցեղասպանութեան Հարիւրամեակին:

Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ վերապատուելի Էմմանուէլ Ֆաքս, բարի գալուստի իր բացման խօսքին մէջ ապա քարոզին ընթացքին անդրադարձաւ Հայ Ժողովուրդի մեծ ողբերգութեան եւ երկու օրեր առաջ պատահած Փարիզի ահաբեկչական դէպքերու մասին:

Աւետարանական ընթերցումներու եւ շարականներու երգեցողութեան հետ, հերթաբար գլխաւոր խօսք առնողներն էին գործադիր վարչութեան քարտուղար՝ վերապատուելի դոկտ. Օլաֆ Ֆիքս Թվէյթ, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ներկայացուցիչ՝ Գերշ. Տ. Վիգէն Սրբ. Արք. Այգազեան, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Մեծի տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի ներկայացուցիչ՝ Գերշ. Տ. Նարեկ Սրբ. Արք Ալեմեզեան, որոնք Սուրբ Նահատակներու բարեխօսութիւնը հայցեցին:

Ժընեւի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ երգչախումբը այս առիթով մեկնաբանեց տասներորդ դարու շարականագիր Խաչատուր վարդապետի՝ «Խորհուրդ Խորին»ը ու «Տէր Ողորմիա»ն, հաւատացեալներուն հրամցնելով մեր անունի Կոմիտասեան երաժշտութիւն:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ – ՔԵՐՄԵՍ

Շաբաթ 21 եւ Կիրակի 22 Նոյեմբերին, Տեղի ունեցաւ տարեկան աւանդական քերմեսը, եկեղեցւոյս շուրջ համախմբուած տիկիններու շնորհակալ ճիգը պսակուեցաւ աննախնթաց նիւթական եւ բարոյեական յաջողութեամբ:

Գեղարուեստական յայտագրին, գաղութիս «Սանահին» պարախումբի կողքին իրենց մասնակցութիւնը բերին Փորթուկալի Ազգային Մշակութային տան եւ Ռուսական պարարուեստի դպրոցի պարախումբերը:

Ս. ՅԱԿՈԲ ՄԾԲՆԱՑԻՒ ՏՕՆ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՍ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի 13 Հոկտեմբեր 2015-ին, Ս. Յակոբ Մծբնացիի եւ Ժընեւի Ս.Յակոբ Եկեղեցւոյ Անուանակոչութեան Տօնին առիթով, յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ մատաղօրհնութիւն, եկեղեցւոյ բարերար Յակոբ Թօփալեանի յիշատակին:

Այս էջը պատրաստեց՝ ՄԱԹԻԿ ԷՊԼԻՂԱԹԵԱՆ

ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑ
ECOLE TOPALIAN

Fondation Hagop D.Topalian: Route de Troinex 64, CH-1256 Troinex (Genève)
ecole.topalian@centre-armenien-geneve.ch; www.centre-armenien-geneve.ch
Rédaction Maral Wurry

No. 22

Quelques extraits du discours de A. Mesrobian prononcé lors de la Fête de Noël à l'école le dimanche 20 décembre:

«La fondation Topalian célèbre cette année ses 30 ans d'existence. Grâce à la générosité d'un homme qui avait un profond attachement à la ville de Genève où il a construit son ***Eglise St-Hagop****. Il a également créé sa Fondation, qui contribue à la pérennisation de la culture arménienne, d'abord par l'intermédiaire d'une école, en participant au Salon International du Livre et de la Presse depuis 25 ans, et enfin par la communication via Internet avec la Communauté et tous ceux qui s'intéressent à notre peuple».*

Les élèves fiers de leurs nouveaux tee-shirts, fabriqués en Arménie, ouvrent le spectacle pour accueillir le père Noël.

«Cette nouvelle génération qui fréquente une fois par semaine l'école, et malgré la patience et les efforts de leur merveilleuses «professeures» afin de leur apprendre et transmettre ce que veulent dire les mots ***«Hay Abrink»*** *n'est pas suffisant. Il faut l'implication et le soutien des parents à la maison. A vrai dire, j'ignore ce dont les élèves retiendront. Mais ce dont je suis certaine et ils le feront même savoir à leur propres enfants qu'ils ont eu la chance de fréquenter dans leur jeunesse* ***«la Haygagan Tebrots».*** *C'est précisément ce que la Fondation offre à vos enfants!*

Topalian fête ses 30 ans d'existence. Durant ces années, la fondation a essayé d'apporter régulièrement son soutien dans différents domaines à la communauté. Elle est devenue indispensable, voire capitale! La Fondation a souhaité marquer cet anniversaire par différentes festivités. Mais, elle a opté, vu les évènements en **Syrie, d'offrir aux enfants de la guerre 15'000 dollars.** C'est le don de l'école dans cette situation tragique!»

L'émerveillement et l'excitation des enfants à l'arrivée du Père Noël.

Une ambiance familiale et joyeuse. Les élèves et leurs parents sont à l'aise et se sentent chez eux.

Remerciement: Pour le repos de l'âme de **M. et Mme Avedisyan** leur fille **Mme Annie Selian** a fait une donation de 200 CHF à l'école.

Scolarité: Une erreur de frappe concernant les tarifs annuels de l'école s'est glissée dans le dernier numéro d'*Artzakank*. **Veuillez nous en excuser**. Le montant forfaitaire par année scolaire et par enfant est de:

Fr 200.- le matin ou l'après-midi (sans repas, ni transport)
Fr 300.- le matin ou l'après-midi avec repas (sans transport)
Fr 400.- les après-midis avec repas et transport de l'après-midi
Fr 450.- la journée avec repas (sans transport)
Fr 550.- la journée avec repas / transport matin et après-midi

Date à retenir: Mercredi, 17 février pas d'école

Pour la bonne organisation du ramassage scolaire, la sécurité de votre enfant, le contrôle des présences ainsi que pour le déjeuner de midi, veuillez avertir l'école en cas d'absence de votre enfant un jour avant en contactant: Bus: M. Onisto 079 200 85 91 ou Mme Onisto 079 438 62 23
Mme Nevrik Azadian 022 743 17 80 / 079 827 54 43

Հայկական Միություն
Union Arménienne de Suisse

L'UNION ARMÉNIENNE DE SUISSE ET L'ASSOCIATION BLOOD FOR MEMORY

Le lundi 7 et jeudi 10 décembre 2015, le comité de l'Union Arménienne de Suisse et quelques amis se sont rendus au Centre de transfusion des HUG afin de faire un don de sang collectif.

Ce noble projet a toujours besoin de gens de bonne volonté et notre comité encourage chacun à donner la vie à travers un don du sang qui sera dédié aux victimes de génocides et de crimes contre l'humanité et d'enregistrer ce don sur le site www.bloodformemory.org.

Durant cette action, les membres du comité de l'UAS ont eu l'occasion d'aborder les autres personnes présentes au Centre de transfusion pour leur expliquer les objectifs de l'association et leur demander de dédier leur don à cette cause. Notre demande a toujours été acceptée sans hésitation.

Une action similaire sera à nouveau organisée durant le premier semestre 2016.

Merci à tous les participants pour leur support et leur soutien.

RENCONTRE AVEC B.A.F. «Building an Alternative Future»

L'association B.A.F. (Building an Alternative Future) a été créée et enregistrée à Genève par un groupe de personnes engagées dans l'édification d'une société équitable basée sur le développement durable en Arménie.

En 2015, B.A.F. lance les premières activités qui doivent permettre à l'association de réaliser ses objectifs à long terme à savoir, le développement d'une agriculture biologique en Arménie avec la promotion de l'éco-tourisme dans la région de Shirak, toute en améliorant d'une façon durable les moyens de subsistance de la population rurale.

B.A.F. a commencé par la création d'une organisation locale avec l'installation de 52 ruches destinées à produire un miel de première qualité et par la production d'herbes aromatiques et de tisanes à base de plantes sauvages.

Afin de faire connaitre ces produits, l'UAS a organisé au Centre arménien Hagop D. Topalian, le vendredi 18 décembre 2015, une rencontre entre notre communauté et B.A.F.

Une quarantaine de personnes ont assisté à cette présentation et ont eu la chance de pouvoir goûter aux fruits secs naturels préparés sous le soleil d'Arménie et aux tisanes préparés avec les herbes sauvages cueillis sur nos montagnes et d'en acquérir pour leur cadeaux de fin d'année.

Merci à tous les participants pour leur soutien.